

Bruselj, 30.11.2020
COM(2020) 777 final

**POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

- Začetek poti k podnebno nevtralni Evropi do leta 2050

Poročilo EU o napredku na področju podnebnih ukrepov za leto 2020

{SWD(2020) 298 final}

„Lahko smo prepričani v svoj napredek, toda zdaj ni čas za počivanje na lovorikah. Okrepiti moramo svoja prizadevanja v vseh gospodarskih sektorjih. Politike v okviru evropskega zelenega dogovora bodo gonilo našega zelenega prehoda in nam bodo omogočile hitrejše zmanjševanje emisij toplogrednih plinov s ciljem doseči 55-odstotno zmanjšanje emisij do leta 2030 v primerjavi z ravnmi iz leta 1990. Ta prehod je izvedljiv, če se bomo držali svoje zaveze in izkoristili priložnosti okrevanja, da gospodarstvo ponovno zaženemo na okolju prijaznejši in odpornejši način ter oblikujemo zdravo in trajnostno prihodnost za vse.“

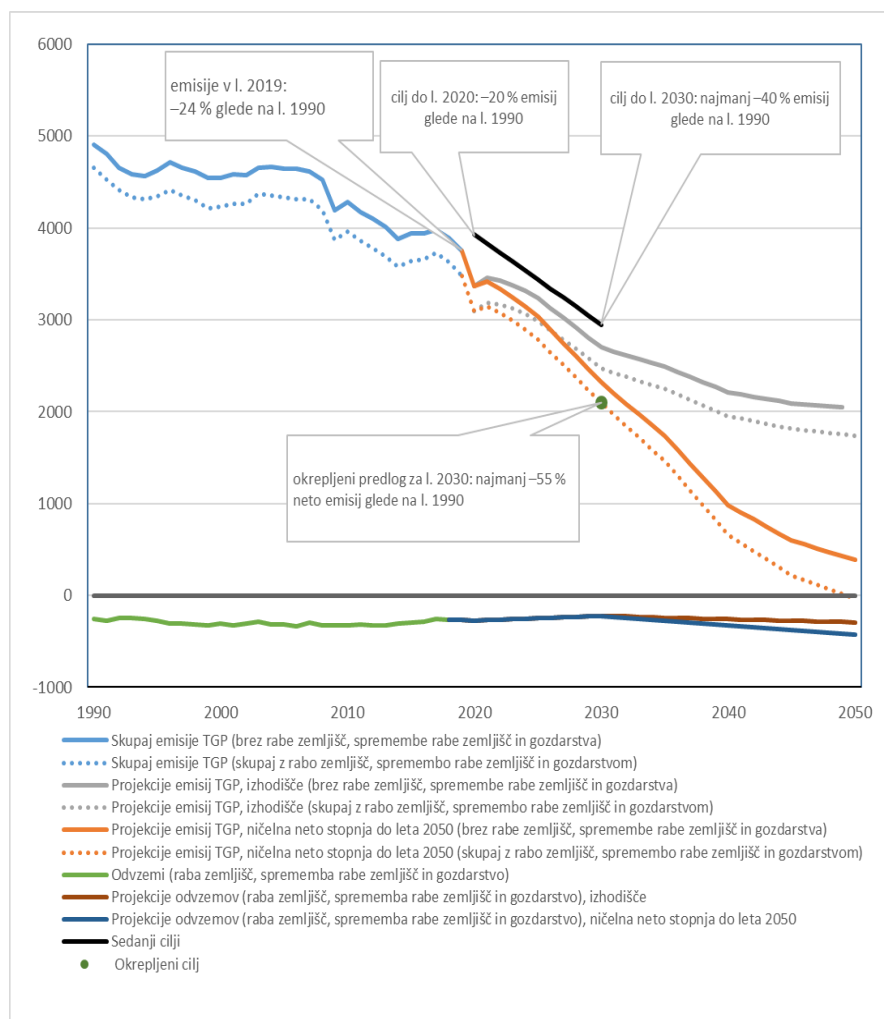
Frans Timmermans, Izvršni podpredsednik za evropski zeleni dogovor

1. IZPOLNJEVANJE MEDNARODNIH OBVEZNOSTI EU

Emisije toplogrednih plinov so se leta 2019 zmanjšale za 3,7 %, gospodarstvo EU pa se je še naprej povečevalo

Emisije toplogrednih plinov (vključno z mednarodnim letalstvom) v EU-27ⁱ so bile leta 2019 glede na okvirno evidenco toplogrednih plinovⁱⁱ manjše za 24 % v primerjavi z ravnmi iz leta 1990. Če se upoštevajo še emisije in odvzemi zaradi rabe zemljišč, spremembe rabe zemljišč in gozdarstva, to pomeni zmanjšanje neto emisij za 25 %ⁱⁱⁱ. EU tako ostaja na dobri poti, da do leta 2020 doseže svoj cilj iz Okvirne konvencije Združenih narodov o spremembi podnebja, tj. zmanjšati emisije toplogrednih plinov za 20 %^{iv}. Emisije v letu 2019 so se v primerjavi z letom 2018 zmanjšale za 3,7 %. Emisije toplogrednih plinov v EU so tako dosegle najnižjo raven od leta 1990. V obdobju 1990–2019 se je skupni BDP EU povečal za približno 60 %. Intenzivnost emisij toplogrednih plinov v gospodarstvu, opredeljena kot razmerje med emisijami in BDP^v, se je zmanjšala na 282 g ekvivalenta CO₂/EUR₂₀₁₅, kar je manj kot polovica glede na raven iz leta 1990.

Slika 1: Skupne emisije (vključno z mednarodnim letalstvom) in odvzemi toplogrednih plinov v EU-27 v obdobju 1990–2019, sedanji podnebni cilj do leta 2030 in predlagana okrepitev, projekcije emisij za obdobje 2020–2050 z obstoječimi (izhodišče) in dodatnimi ukrepi, potrebnimi za dosego podnebne nevtralnosti (ničelna neto stopnja) do leta 2050^{vi}

Kriza zaradi COVID-19 naj bi povzročila rekordno zmanjšanje emisij v letu 2020. Mednarodna agencija za energijo (IEA)^{vii} ocenjuje, da se bodo svetovne emisije CO₂ v letu 2020 zmanjšale za 8 %. V okviru pobude Carbon Monitor, ki jo vodi mednarodni raziskovalni konzorcij, se ocenjuje, da so se emisije v EU-27 v prvi polovici leta 2020 zmanjšale za 11 % v primerjavi z enakim obdobjem prejšnjega leta^{viii}. Kot pa se je pokazalo v preteklosti, se lahko emisije ob hitrem okrevanju gospodarstva znova hitro močno povečajo, če ne bo politika spodbujevalnih ukrepov usmerila v zeleni prehod. Prvi zanesljivi podatki o posledicah COVID-19 na emisije v EU bodo na voljo v poročilu prihodnje leto.

Celo pred pandemijo so se emisije iz nepremičnih naprav v vseh državah, zajetih v sistemu EU za trgovanje z emisijami (EU ETS), med letoma 2018 in 2019 močno zmanjšale, in sicer za 9,1 %. Emisije, ki niso zajete v sistemu EU ETS (kot so emisije iz industrijskih dejavnosti, ki niso vključene v sistem, iz prometa, ter iz stavbnega sektorja, kmetijstva in sektorja odpadkov), so v obdobju 2018–2019 ostale nespremenjene. V letu pred tem je bilo zaznано rahlo zmanjšanje, vendar so na splošno emisije iz te skupine gospodarskih sektorjev že več let stabilne. Glede na predhodno obračunavanje v skladu s Kjotskim protokolom se je zmanjševanje neto dobropisov zaradi rabe zemljišč, spremembe rabe zemljišč in gozdarstva iz obdobja 2013–2017 nato leta 2018 stabiliziralo.

Emisije CO₂ iz mednarodnega letalstva so v letu 2019 še naraščale, in sicer so se povečale za 3 % v primerjavi s prejšnjim letom, tako da se je trend naraščanja nadaljeval. Emisije iz letalstva so zajete v sistemu EU ETS, vendar so za zdaj omejene na lete znotraj Evropskega gospodarskega prostora (EGP). Kar zadeva emisije iz mednarodnega letalstva zunaj EGP,

tj. iz dohodnih letov iz držav zunaj EGP in odhodnih letov v te države, se cene zanje v skladu z določbo o ustavitvi ure iz direktive trenutno ne določajo v okviru EU ETS. To naj bi dalo zagon globalnemu tržnemu mehanizmu, tj. shemi za poravnavo in zmanjševanje emisij ogljika v mednarodnem letalstvu (CORSIA). Skupni vpliv letalstva na svetovno podnebje, tudi zaradi emisij ali učinkov, ki niso povezani s CO₂, je precej večji, kot če se upošteva samo CO₂. Po ocenah so bili vplivi sevalnega prispevka, ki ne izhaja iz CO₂, dva- do štirikrat večji kot tisti, ki izhajajo iz CO₂, kar pomeni, da je skupni vpliv letalstva iz dejavnosti znotraj EGP v razponu 136–272 milijonov ton ekvivalenta CO₂^{ix}. Ta razpon je posledica različnih stopenj negotovosti, ki še vedno prevladujejo glede točnega obsega različnih učinkov, ki niso povezani s CO₂, in izravnava med njimi.

Kljub pandemiji COVID-19 se bodo okrepili podnebni ukrepi na evropski ravni, da se bo do leta 2050 dosegla ničelna stopnja neto emisij

Leto 2019 je bilo pomemben mejnik za podnebne ukrepe na evropski ravni. Evropski svet se je decembra dogovoril, da bo v skladu s Pariškim sporazumom EU do leta 2050 postala podnebno nevtralna. Evropski parlament je ta cilj že potrdil v svoji resoluciji o podnebnih spremembah iz marca. Da bi se zagotovila podnebna nevtralnost do leta 2050, je Komisija predstavila evropski zeleni dogovor kot celovit večsektorski načrt za zelen in pravičen prehod. Načeloma bi morali vsi ukrepi in politike EU skupaj pomagati EU pri doseganju uspešnega in pravičnega prehoda v trajnostno prihodnost.

Komisija je nato marca 2020 sprejela nov predlog evropskih podnebnih pravil, da bi cilj podnebne nevtralnosti v EU postal pravno zavezujoč. Predlog je bil septembra spremenjen, tako da se je vanj vključil nov cilj do leta 2030 in se je podprlo povečanje nacionalno določenega prispevka EU v skladu s Pariškim sporazumom s prejšnjega cilja zmanjšanja za najmanj 40 % na najmanj 55 % v primerjavi z letom 1990. Na sliki 1 je prikazano, kje naj bi emisije EU končale ob sedanjih obstoječih in načrtovanih politikah in ukrepih (izhodišče) na eni strani ter glede na verjetno pot do podnebne nevtralnosti z dodatnimi ukrepi za zmanjšanje neto emisij za 55 %, kot je določeno v načrtu za uresničitev podnebnih ciljev (ničelna neto stopnja), na drugi strani.

Po izbruhu pandemije COVID-19 spomladi leta 2020 sta bila oblikovana sveženj za okrevanje in proračun za obdobje 2021–2027, da bi se EU po pandemiji lažje znova postavila na noge ter bi se podprle naložbe v dvojni zeleni in digitalni prehod. Evropski svet se je julija 2020 dogovoril, da bi bilo treba 30 % finančnih sredstev v višini 1,8 bilijona EUR^x nameniti izboljšanju podnebnega prehoda, da bi države članice EU lažje reševale izzive na področju trajnostnosti ter bi se spodbudili zelena delovna mesta in konkurenčnost. Največ možnosti za ustvarjanje hitrih gospodarskih spodbud na področju podnebne in energetske politike je bilo opredeljenih na področjih prenove stavb, energije iz obnovljivih virov, vodika iz obnovljivih virov, infrastrukture in čiste mobilnosti, kot so električna vozila in polnilna mesta, pametna omrežja in povezovanje energetskega sektorja.

Da bi se zagotovila skladnost, predlagana uredba o mehanizmu za okrevanje in odpornost določa merila, ki naj bi jih izpolnjevali nacionalni načrti za okrevanje in odpornost za obdobje 2021–2023^{xi}. Načrti morajo biti skladni s priporočili za posamezno državo, opredeljenimi v ciklih evropskega semestra 2019 in 2020 ter celovitih nacionalnih energetskih in podnebnih načrtih (NEPN), med drugim v zvezi s pravičnim prehodom. Načrti morajo vključevati tako naložbe kot reforme, ki prispevajo k zelenemu prehodu, kar ustreza podnebnemu cilju 37 % dodeljene porabe za mehanizem za okrevanje in odpornost. Z mehanizmom za okrevanje in odpornost se politike povežejo s financiranjem, dopolnjen pa je s ključnimi finančnimi viri, s katerimi se uresničuje evropski zeleni dogovor, in sicer s skladom InvestEU, kohezijskimi skladi, skladom za pravični prehod, skladom za inovacije in

skladom za modernizacijo. V okviru programa za digitalno Evropo se bo podprl dvojni zeleni in digitalni prehod.

To poročilo vsebuje ilustrativne primere tega, kako skladi EU prispevajo k podnebnju prijaznim inovacijam.

Države članice so opredelile dodatne politike in ukrepe za izpolnitev ciljev za leto 2030

Leta 2019 so vse države članice pripravile dokončne celovite nacionalne energetske in podnebne načrte. Iz njih je razvidno, da so države članice sicer znatno napredovale pri določanju poti za doseg sedanjih podnebnih in energetskih ciljev do leta 2030, vendar so še vedno potrebna nadaljnja prizadevanja.

Na podlagi izvedenih obstoječih nacionalnih politik in ukrepov naj bi se glede na seštevek nacionalnih projekcij skupne emisije toplogrednih plinov v EU-27 do leta 2030 zmanjšale za 30 %. Po ocenah naj bi se z izvedbo načrtovanih ukrepov ali navedenih ambicij v dokončnih NEPN emisije toplogrednih plinov v EU skupaj zmanjšale za 41 %, s čimer bo dosežen sedanji cilj njihovega vsaj 40-odstotnega zmanjšanja.

Sodelovanje z Norveško in Islandijo pri izpolnitvi cilja do leta 2030

Norveška in Islandija sta se strinjali, da bosta sodelovali z EU, da bi izpolnili svoje cilje zmanjšanja emisij toplogrednih plinov vsaj za 40 % do leta 2030 v primerjavi z ravnmi iz leta 1990. V okviru Sporazuma EGP bosta od leta 2021 izvajali uredbo o porazdelitvi prizadevanj in uredbo o rabi zemljišč, spremembi rabe zemljišč in gozdarstvu. Norveška in Islandija v sistemu EU ETS sodelujeta že od leta 2008.

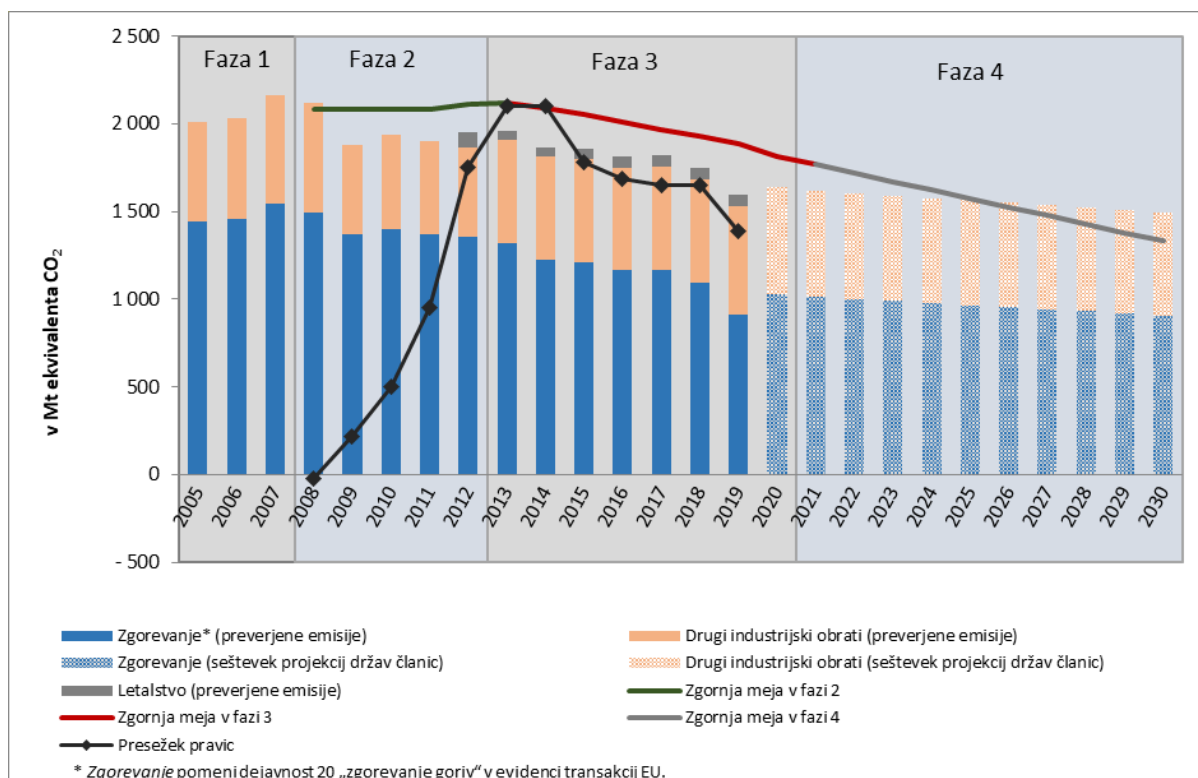
2. EMISIJE V SISTEMU EU ZA TRGOVANJE Z EMISIJAMI

Sistem za trgovanje z emisijami zajema emisije iz približno 11 000 elektrarn in proizvodnih obratov ter letalstva v sodelujočih državah in med njimi.

Leta 2019 so se emisije iz naprav v vseh državah, ki sodelujejo v sistemu EU ETS, po ocenah zmanjšale za 9,1 % v primerjavi z letom 2018. Na to zmanjšanje so vplivale predvsem spremembe v sektorjih proizvodnje električne energije in toplote, v katerih so se emisije zmanjšale za približno 15 % v primerjavi z letom 2018. Trend izrazitega zmanjševanja emisij v zadnjih letih se torej nadaljuje. Na zmanjšanje je vplival predvsem elektroenergetski sektor, v katerem so se emisije zmanjšale za skoraj 15 %, saj sta premog nadomestili električna energija iz obnovljivih virov in proizvodnja električne energije v plinskih elektrarnah. Emisije iz industrije so se zmanjšale za skoraj 2 %.

Preverjene emisije iz letalstva so se leta 2019 zmerno povečale, in sicer za 1 % v primerjavi z letom 2018.

Na sliki 2 sta prikazana pretekli in napovedani razvoj emisij v sistemu EU ETS ob obstoječih ukrepih, skupaj z zgornjo mejo in kumulativnim presežkom pravic iz sistema EU ETS.

Slika 2: Preverjene emisije iz sistema EU ETS v obdobju 2005–2019, projekcije držav članic z obstoječimi ukrepi v obdobju 2020–2030, zgornje meje sistema EU ETS v fazah 2, 3 in 4 ter kumulativni presežek pravic iz sistema EU ETS v obdobju 2008–2019 (v Mt ekvivalenta CO₂)^{xii}

Do konca junija 2020 je skupno število uporabljenih ali izmenjanih mednarodnih dobropisov znašalo približno 1,54 milijarde, kar je več kot 96 % ocenjenega najvišjega dovoljenega števila, tj. 1,6 milijarde. Samo v fazi 3 (2013–2020) je bilo do konca junija 2020 izmenjanih 480,94 milijona mednarodnih dobropisov. Za rezervo za stabilnost trga, ki deluje od leta 2019, Komisija vsako leto objavi presežek za predhodno leto. Leta 2019 je presežek znašal 1,39 milijarde pravic^{xiii}. Na podlagi revidirane zakonodaje o sistemu EU ETS za fazo 4 (2021–2030) so se količine za prodajo na dražbi za leto 2020 zmanjšale za skoraj 40 % ali skoraj 375 milijonov pravic. Podobno se bodo zmanjšale količine pravic za prodajo na dražbi leta 2021. Komisija bo rezervo za stabilnost trga leta 2021 pregledala v okviru načrtovane revizije sistema EU ETS.

Sporazum o povezavi sistema EU ETS s sistemom Švice za trgovanje z emisijami^{xiv} je začel veljati 1. januarja 2020 in se trenutno izvaja na operativni ravni.

Potem ko so se prihodki od prodaje pravic na dražbi na evropskem trgu ogljika v predhodnem letu več kot podvojili, so se leta 2019 le malce povečali^{xv}. Skupni prihodki, ki so jih države članice, Združeno kraljestvo in države EGP ustvarili na dražbah med letom 2012 in 30. junijem 2020, so presegli 57 milijard EUR, pri čemer je bila več kot polovica tega zneska ustvarjena v letih 2018 in 2019. Leta 2019 so skupni prihodki presegli 14,1 milijarde EUR, približno 77 % prihodkov pa se je oziroma naj bi se porabilo za podnebne in energetske namene, s čimer se podpira zeleni prehod.

Primer 1: Z izboljšano tehnologijo se krepi energijska učinkovitost intervalnih peči v Italiji.

V okviru projekta **LIFE ECONOMICK** v Italiji sta bili predstavljeni tehnična in ekonomska izvedljivost uporabe nove tehnologije za intervalno (ali komorno) peč v panogi sanitarne keramike. Njene rešitve, ki zmanjšujejo toplotne izgube in optimizirajo pogoje zgorevanja, lahko zelo izboljšajo energijsko učinkovitost komorne peči in posledice za njeno življenjsko dobo, hkrati pa ohranjajo konkurenčnost na trgu in izboljšujejo razmere za delo.

©SE.TE.C.SRL

KEY CLIMATE BENEFITS

- **45 % reduction in energy consumption and CO2 emissions** with respect to actual ceramic shuttle kilns on the market.
- At global level, considering only the sectors of sanitary, table and ornamental ware, the use of **ECONMICK kiln could lead to a reduction of 3.716.544×10exp6 kcal in energy consumption and 897.120 ton CO2 emissions**; in Europe & Turkey respectively 597.984×10exp6 kcal and 145.320 ton.

OTHER ENVIRONMENTAL BENEFITS

- **45% reduction of SOx, HF and dust** stemming from combustion
- **54% reduction of NOx emissions**
- **8-10 % reduction of scrap and raw material consumption**

SOCIO-ECONOMIC BENEFITS

- **Savings in costs for depreciation, energy and raw materials** for any factory that replaces a conventional shuttle kiln with ECONMICK kiln
- **Increased competitiveness for European SME** using only shuttle kilns, keeping the flexibility that allows them to manufacture unique and high-end products
- **Substantial savings for medium and large plants** operating tunnel kilns, which can opt for a shuttle kiln with equal energy costs, offering a wide range of advantages in production planning, organization, quality of end-products and huge savings when sales are low and tunnel is operating with scrap
- **Wellness and health benefits for furnace operators** enjoying less dust, lower room temperature and no need for night shifts where these only served to keep the tunnel

* Projekt je primer tega, kako sredstva EU prispevajo k podnebnju prijaznim inovacijam v sektorjih, zajetih v sistemu EU ETS. Financiral se je v okviru programa LIFE za obdobje 2016–2019.

3. PORAZDELITEV PRIZADEVANJ NA PODROČJU EMISIJ

Emisije iz sektorjev, ki niso vključeni v sistem EU ETS, razen emisij in/ali odvzemov zaradi rabe zemljišč, spremembe rabe zemljišč in gozdarstva, kot so promet, stavbe, kmetijstvo in odpadki, ureja zakonodaja EU o porazdelitvi prizadevanj. Odločba o porazdelitvi prizadevanj določa nacionalne cilje glede emisij za leto 2020, izražene kot spremembe v odstotkih glede

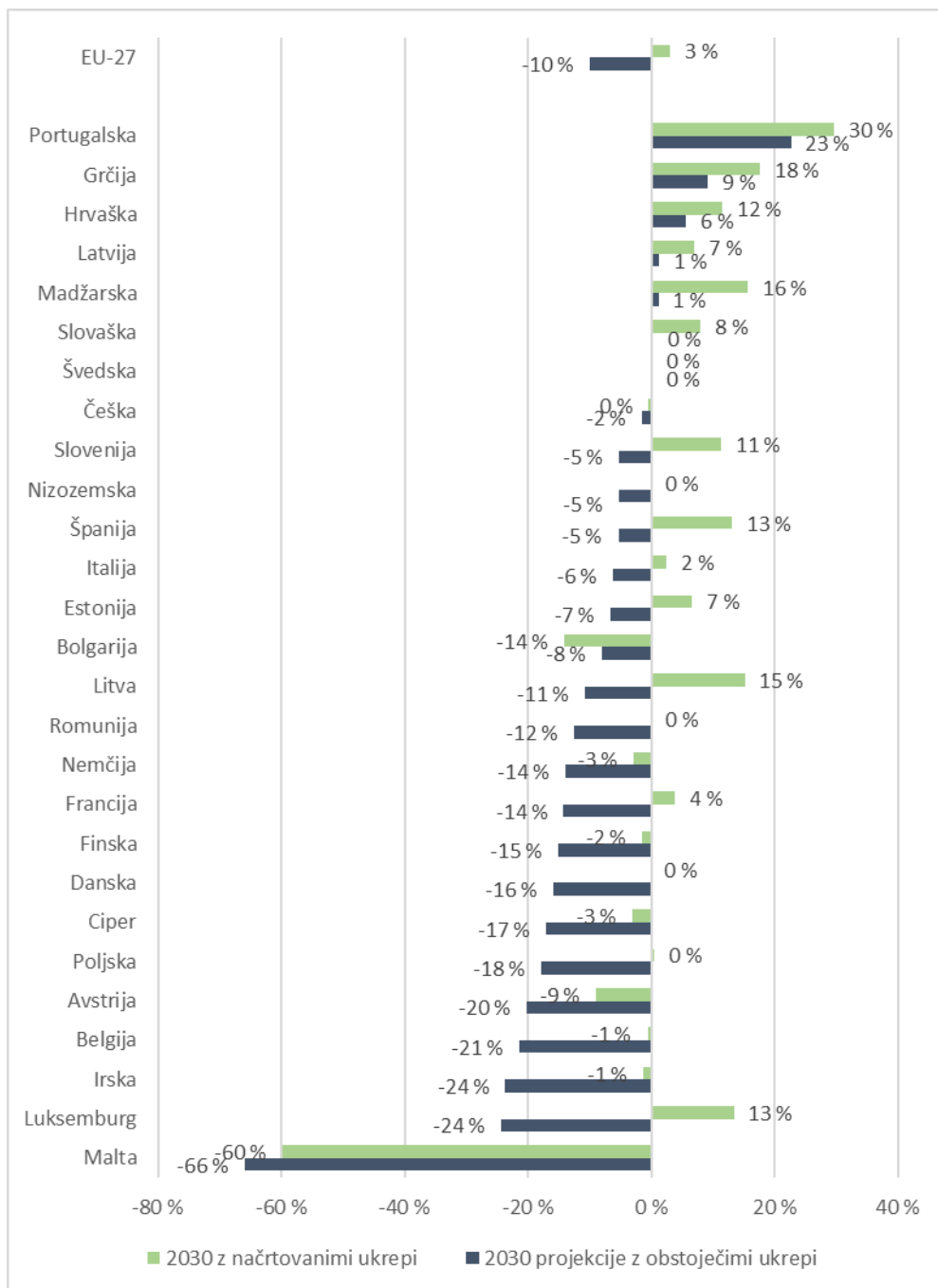
na ravni iz leta 2005. Države članice^{xvi} morajo na tej podlagi upoštevati letne mejne vrednosti emisij. Podobno so v uredbi o porazdelitvi prizadevanj^{xvii} določeni nacionalni cilji glede emisij za leto 2030. Komisija trenutno določa dodeljene letne emisije za vsako državo za obdobje 2021–2030 v okviru sedanje uredbe o porazdelitvi prizadevanj na podlagi celovitega pregleda evidenc toplogrednih plinov.

Napredek pri doseganju ciljev glede porazdelitve prizadevanj

Države članice načrtujejo, sprejemajo in izvajajo politike in ukrepe, da bi dosegle svoje sedanje cilje glede porazdelitve prizadevanj do leta 2030. Če se nacionalne politike, ki se sedaj izvajajo, združijo, bi EU-27 emisije, za katere velja porazdelitev prizadevanj, do leta 2030 zmanjšala za 19 % v primerjavi z letom 2005. To je precej manj od skupnega cilja zmanjšanja emisij na podlagi uredbe o porazdelitvi prizadevanj, tj. za 30 % do leta 2030 v primerjavi z letom 2005. Vendar so države članice z izvajanjem dodatnih politik v dokončnih NEPN opisale, kako je mogoče doseči 32-odstotno zmanjšanje. To je očiten napredek v primerjavi z nacionalnimi politikami, ki se izvajajo zdaj. Na sliki 3 je prikazano odstopanje od obstoječih ciljev držav članic do leta 2030 na podlagi uredbe o porazdelitvi prizadevanj ter njihovih projekcij „z obstoječimi ukrepi“ in z načrtovanimi ukrepi^{xviii}.

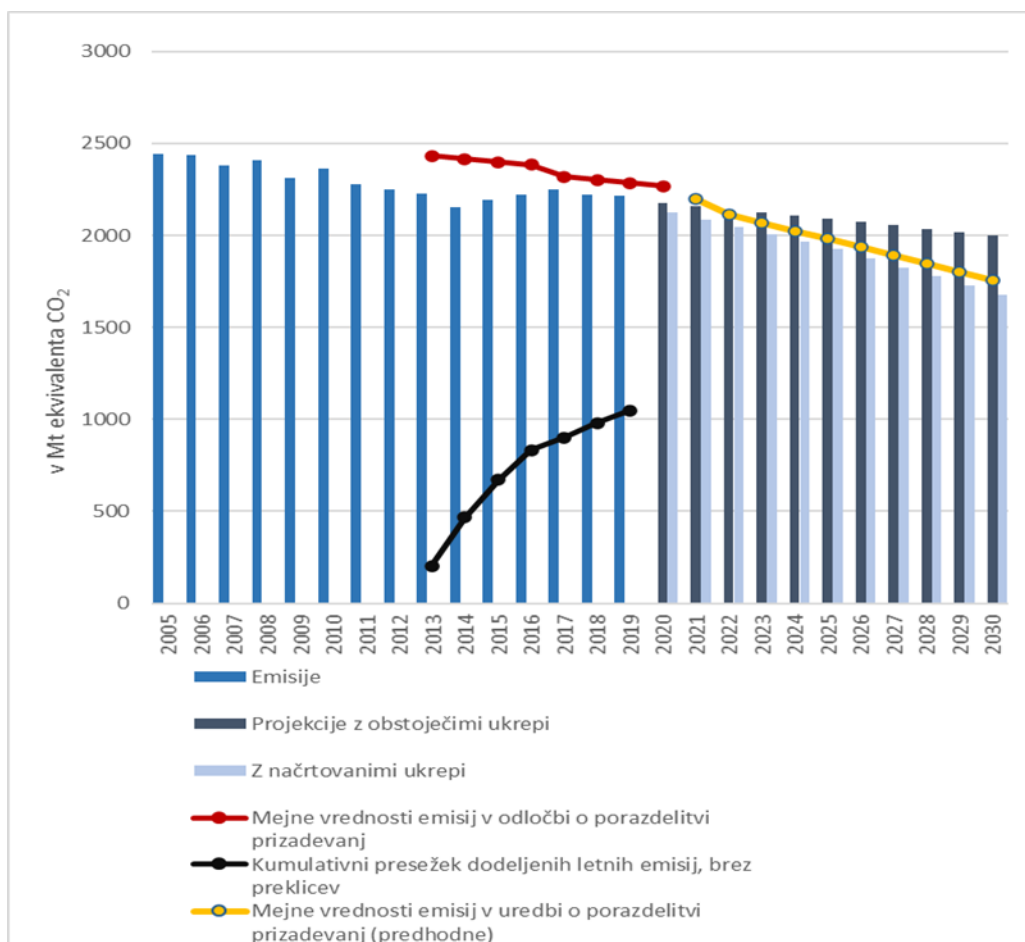
Da pa bi se dosegel sedanji cilj zmanjšanja emisij na ravni EU za 30 %, bodo morale države članice v celoti izvesti načrtovane ukrepe, sploh ker se zdaj predlaga krepitev podnebnih ambicij EU do leta 2030, in sicer 55-odstotno zmanjšanje emisij toplogrednih plinov na poti do podnebne nevtralnosti do leta 2050^{xix}.

Slika 3: Vrzeli med cilji iz uredbe o porazdelitvi prizadevanj ter projekcijami emisij^{xx} z obstoječimi ukrepi in ukrepi, načrtovanimi v NEPN, za leto 2030 v deležu emisij v izhodiščnem letu 2005. Pozitivne vrednosti kažejo preseganje ciljev, negativne vrednosti kažejo, da po projekcijah cilji ne bodo doseženi.

Kot je prikazano na sliki 4 v nadaljevanju, so bile od začetka izvajanja sistema porazdelitve prizadevanj leta 2013 emisije po vsej EU vsako leto pod skupno omejitvijo. Emisije v EU-27, ki jih zajema odločba o porazdelitvi prizadevanj, so bile leta 2019 za 10 % manjše v primerjavi z letom 2005. Cilj za leto 2020, tj. 10-odstotno zmanjšanje, bo torej najverjetneje presežen tudi brez upoštevanja posledic krize zaradi COVID-19.

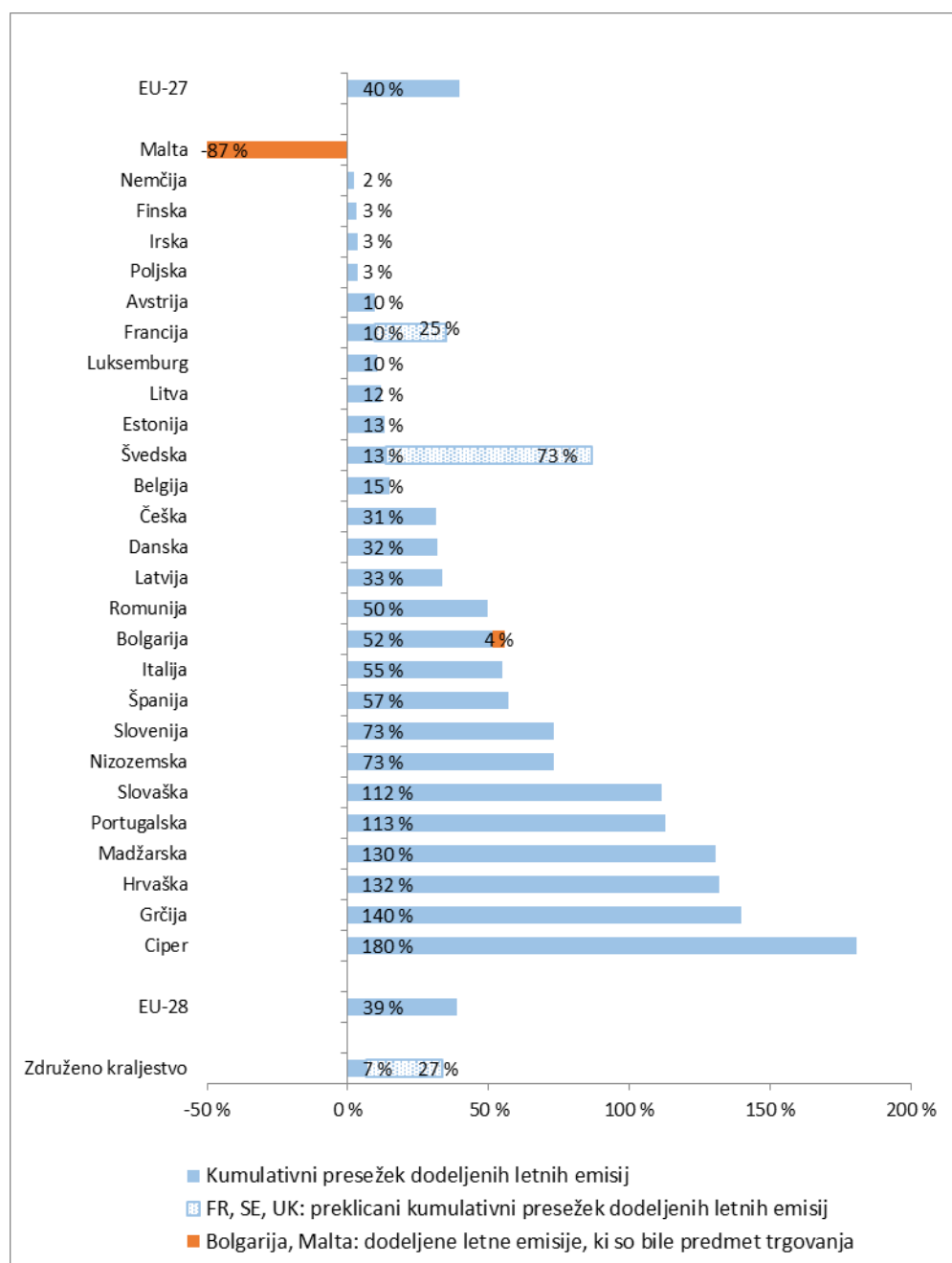
Slika 4: Emisije v sektorjih, zajetih v zakonodaji o porazdelitvi prizadevanj za obdobje 2005–2030, in dodeljene letne emisije, EU-27 (v Mt ekvivalenta CO₂)

Skladnost držav članic z odločbo o porazdelitvi prizadevanj

Vse države članice so izpolnile svoje obveznosti iz odločbe o porazdelitvi prizadevanj za obdobje 2013–2017. Malta je v vsakem od navedenih let presegla svoje dodeljene letne emisije, vendar je primanjkljaj krila z nakupom dodeljenih letnih emisij od Bolgarije. Leta 2017 so Avstrija, Bolgarija, Ciper, Estonija, Irska, Litva, Luksemburg, Nemčija in Poljska presegle svoje dodeljene letne emisije. Francija, Švedska in Združeno kraljestvo so svoj presežek dodeljenih letnih emisij iz obdobja 2013–2017 preklicali, da bi se izboljšala okoljska celovitost sistema. Švedska je tako kot v prejšnjih letih izbrisala svoj presežek dodeljenih letnih emisij za navedeno leto (5,3 Mt). Za leto 2017 sta se ji pridružila Francija in Združeno kraljestvo, ki sta prvič izbrisala presežek dodeljenih letnih emisij, kumuliran v prejšnjih letih. Francija je izbrisala 100 Mt – večino, vendar ne vsega – svojega kumulativnega presežka, Združeno kraljestvo pa je izbrisalo svoj celotni kumulirani presežek, ki je znašal 112,4 Mt. To pomeni, da so te tri države izbrisale 244 Mt presežka dodeljenih letnih emisij – kar ustreza petini teoretične vsote – za obdobje do leta 2017. Vse druge države članice (razen Malte) so presežek dodeljenih emisij shranile za morebitno uporabo v poznejših letih. Za izpolnitev obveznosti iz odločbe o porazdelitvi prizadevanj ni bil uporabljen noben mednarodni dobropis iz mehanizma čistega razvoja ali skupnega izvajanja.

Cikel skladnosti za leto 2018 se še ni zaključil. Leta 2018 so emisije Malte za 18 % presegle njene dodeljene letne emisije, zato bo morala ponovno kupiti dodeljene letne emisije. Emisije so dodeljene letne emisije za leto 2018 za največ 14 % presegle še v desetih drugih državah članicah^{xxi}. Te države članice imajo presežek dodeljenih letnih emisij, ki so ga shranile v

prejšnjih letih in se lahko uporabi za zagotovitev skladnosti. Kumulativni presežek dodeljenih letnih emisij na državo članico za obdobje 2013–2018 je prikazan na sliki 5.

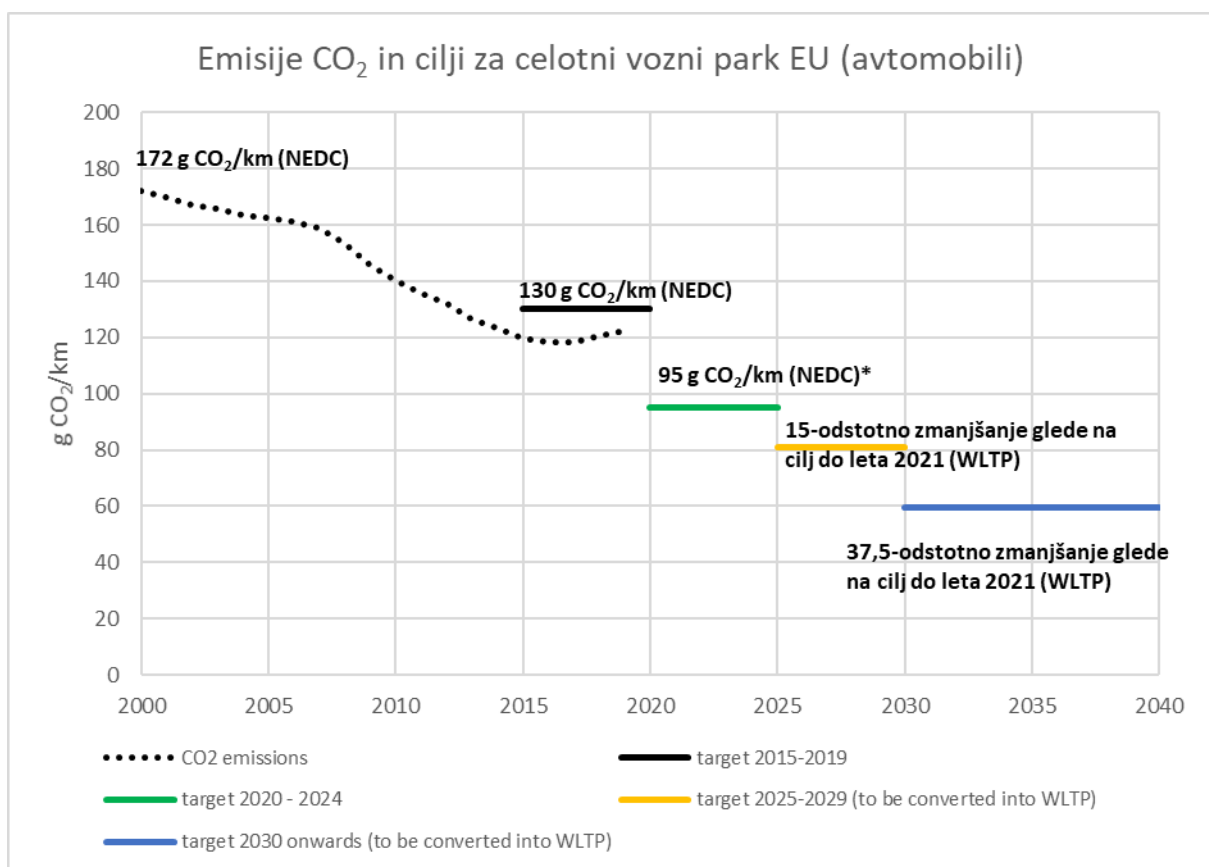
Slika 5: Kumulativni presežek dodeljenih letnih emisij kot delež emisij izhodiščnega leta 2005, 2013–2018

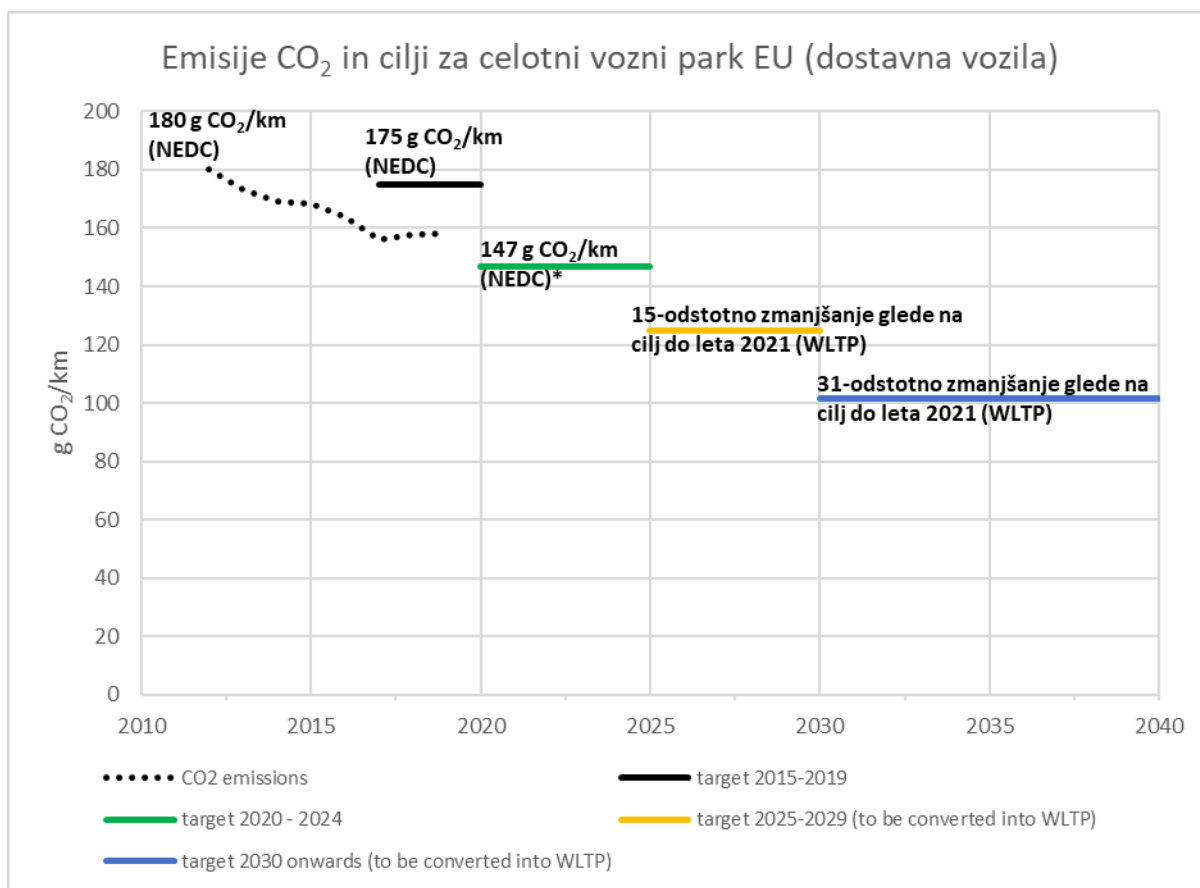
Predhodni podatki za leto 2019 kažejo podobno sliko kot podatki za leto 2018. Malta je svoje dodeljene letne emisije presegla za 18 %, Irska za 15 % in Luksemburg za 11 %, sledi jim Estonija z 9 %. Češka naj bi se pridružila skupini držav članic, katerih emisije so že leta 2018 presegale njihove dodeljene letne emisije. Države članice v primeru neto primanjkljaja uporabijo mehanizme prožnosti iz odločbe o porazdelitvi prizadevanj (poleg shranjevanja in izposojanja dodeljenih letnih emisij).

Več kot tretjina emisij, za katere velja porazdelitev tveganj, je iz **prometa**. Po zmanjšanju emisij v obdobju 2007–2013 so se emisije iz prometa nato vsako leto povečevale in so zdaj le za malenkost (–2 %) manjše kot leta 2005. Države članice z obstoječimi ukrepi do leta 2030

predvidevajo le rahlo nadaljnje zmanjšanje (leta 2030 za –5 % v primerjavi z letom 2005). Vendar naj bi se z izvedbo načrtovanih politik in ukrepov emisije v prometu do leta 2030 zmanjšale za 20 % v primerjavi z letom 2005. Ti trendi potrjujejo, kako nujno je, da se ukrepi za okrepanje kratkoročno osredotočijo prav na ta sektor, srednjeročno pa poudarjajo tudi pomen okrepljenih instrumentov politike za zmanjšanje emisij v prometu v okviru ambicioznejšega cilja do leta 2030.

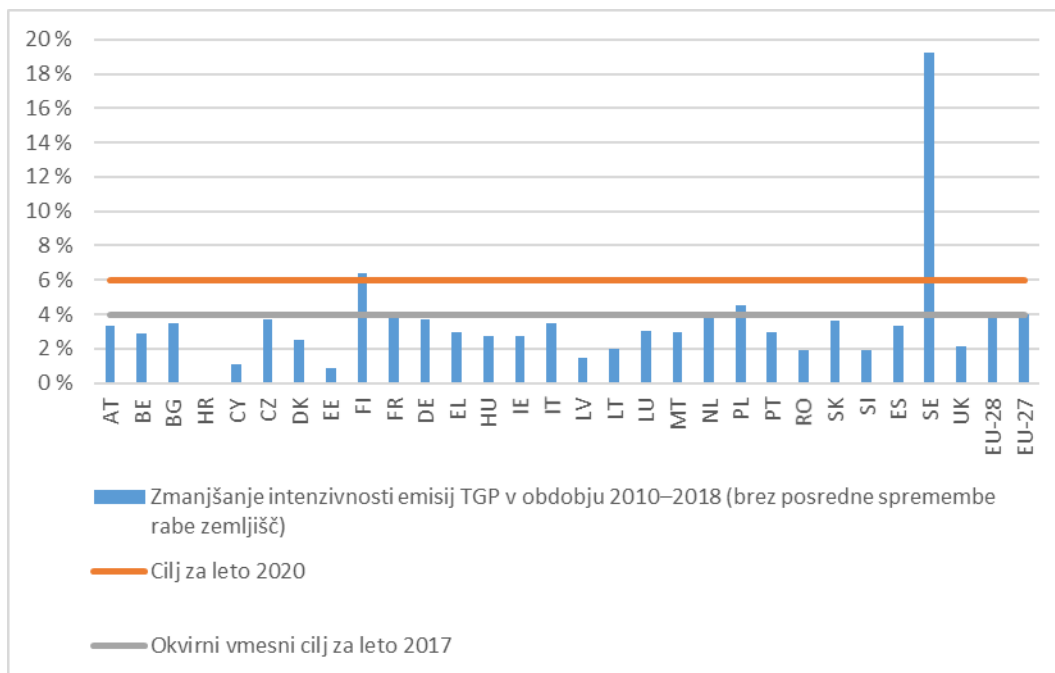
Standardi za emisije CO₂ za nove avtomobile in dostavna vozila ter težka gospodarska vozila so ključni dejavniki za zmanjšanje emisij v cestnem prometu. Do leta 2025 in 2030 bo treba povprečne emisije iz novih avtomobilov zmanjšati za 15 % oziroma 37,5 % v primerjavi z letom 2021, povprečne emisije iz dostavnih vozil pa bo treba zmanjšati za 15 % oziroma 31 % v primerjavi z letom 2021. Emisije iz novih tovornjakov bo treba zmanjšati za 15 % oziroma 30 % v primerjavi z letom 2019. Standardi vključujejo mehanizem za spodbujanje uvedbe brezemisijskih in nizkoemisijskih vozil na podlagi referenčnih vrednosti od leta 2025. Uvajajo tudi nove določbe za zagotovitev dejanske reprezentativnosti emisij, ki se spremljajo. Na sliki 6 je prikazano, da so povprečne emisije CO₂ iz novih avtomobilov in dostavnih vozil na kilometer sicer še vedno nižje od ciljev, določenih za leto 2019, vendar začasni podatki za leto 2019 kažejo povečanje emisij v primerjavi z letom 2018. Glede načasne podatke so leta 2019 povprečne emisije znašale 122,4 g CO₂/km za avtomobile (1,6 g nad ravnjo iz leta 2018) in 158,4 g CO₂/km za dostavna vozila (0,5 g nad ravnjo iz leta 2018). Tako se potrjuje trend, opažen v prejšnjih letih. Proizvajalci avtomobilov bodo zato morali bistveno zmanjšati emisije svojega voznega parka, da bi izpolnili strožje cilje, ki veljajo od leta 2020.

Slika 6: Povprečne emisije CO₂ (v g/km) za vse nove avtomobile in dostavna vozila, ki bodo v prodaji, v primerjavi s sedanji cilji za celotni vozni park do leta 2040^{xxii}

Direktiva o kakovosti goriv prispeva k zmanjšanju emisij toplogrednih plinov iz prometa. V skladu z njo se mora intenzivnost emisij toplogrednih plinov v življenjskem ciklu goriv do leta 2020 zmanjšati za 6 % v primerjavi z letom 2010. Povprečna intenzivnost toplogrednih plinov za goriva, dobavljena leta 2018, je bila na podlagi podatkov 28 držav članic, ki so poročale (slika 7), za 3,7 % manjša kot leta 2010. Doseženi napredek se v državah članicah močno razlikuje, vendar morajo skoraj vse nemudoma sprejeti nadaljnje ukrepe za zagotovitev, da se bo dosegel cilj za leto 2020.

Slika 7: Zmanjšanje intenzivnosti toplogrednih plinov goriv, ki so jo dobavitelji goriv v EU dosegli v 27 državah članicah, ki so poročale, in Združenem kraljestvu, 2010–2018

Emisije iz **porabe energije v stavbah** se iz leta v leto razlikujejo zaradi nihanj v povpraševanju po ogrevanju, ki so odvisne od vremenskih razmer. Dolgoročno emisije kažejo trend zmanjševanja od leta 2005, ki naj bi se nadaljeval do leta 2030. Predvideno zmanjšanje emisij izraža razpoložljivost gospodarsko privlačnih tehnologij, ki zmanjšujejo povpraševanje po energiji in vključujejo energijo iz obnovljivih virov. Kot je opisano v dokumentu z naslovom *Val prenove za Evropo*^{xxiii}, je ta sektor ključen za doseg podnebne nevtralnosti do leta 2050 in hkrati mejnika za leto 2030 ter za hitro gospodarsko okrevanje v smeri zelenega prehoda. Za pospešitev temeljite prenove bo potrebnih več ukrepov in sredstev, med drugim na področju izpopolnjevanja in prekvalifikacije delovne sile^{xxiv}.

Emisije iz **kmetijstva**, ki niso emisije CO₂, so bile leta 2019 na podobni ravni kot leta 2005 in naj bi se z obstoječimi politikami le nekoliko zmanjšale.

Emisije iz **ravnjanja z odpadki** so se v obdobju 2005–2019 zmanjšale za 12 %, ta trend zmanjševanja pa naj bi se nadaljeval.

Primer 2: Z novo tehnologijo se zmanjšujejo stroški biološke oksidacije metana z odlagališč.

V okviru projekta **LIFE RE MIDA** je bila – prvič v sredozemskem podnebju – preizkušena inovativna tehnologija za zmanjšanje emisij metana z mikrobno oksidacijo. V okviru projekta so na dveh pilotnih odlagališčih odpadkov v Italiji razvili popoln biofilter in biookna. Ključni dosežki vključujejo:

zmanjšanje emisij za več kot 2 700 ton ekvivalenta CO₂ z biološko oksidacijo približno 150 000 Nm³ CH₄, kar ustreza –37 % sedanjih letnih emisij toplogrednih plinov na dveh pilotnih odlagališčih odpadkov;

dokaz, da je mogoče znatno znižati stroške čiščenja ostankov bioplina z nizko koncentracijo metana. To je še posebej pomembno za zaprta odlagališča, za katera podjetja za ravnanje z odpadki ne namenjajo zadostnih finančnih sredstev, da bi se poskrbelo za nadaljnje emisije metana.

©Isabella Pecorini

Številne **ozonu škodljive snovi** v okviru emisij, ki jih zajema odločba o porazdelitvi prizadevanj, iz **industrije in drugih sektorjev** so močni toplogredni plini. Poraba ozonu škodljivih snovi v EU, kakor se računa na podlagi Montrealskega protokola, je bila razen leta 2012 od leta 2010 negativna. EU bo tako izpolnila svoje obveznosti glede postopne opustitve porabe ozonu škodljivih snovi do leta 2020 v skladu z zahtevami iz Protokola. Skupina za ozon Komisije je prejela svetovno nagrado Montrealskega protokola za carinske uradnike in uradnike organov pregona, kar pomeni priznanje njihove ključne vloge pri izvajanju omejitev trgovine in prepovedi za ozonu škodljive snovi.

Komisija je leta 2019 ocenila uredbo o snoveh, ki tanjšajo ozonski plašč^{xxv}. Ocena je pokazala, da je uredba zelo učinkovita pri doseganju svojih ciljev, vendar bi bilo mogoče te rezultate doseči še učinkoviteje. Nov predlog za izboljšanje navedene uredbe ob upoštevanju teh ugotovitev se načrtuje v letu 2021^{xxvi}.

Fluorirani toplogredni plini (F-plini) so skupina plinov, ki se pogosto uporabljajo kot nadomestki za ozonu škodljive snovi. Vendar so F-plini zelo močni toplogredni plini. Uredba o F-plinih^{xxvii} določa postopno zmanjšanje delno halogeniranih fluoroogljikovodikov v vsej EU od leta 2015 ter druge ukrepe v zvezi z emisijami zaradi F-plinov, katerih cilj je zmanjšati

emisije do leta 2030 za dve tretjini v primerjavi z letom 2014. Delno halogenirani fluoroogljikovodiki so zajeti tudi v spremembi iz Kigalija k Montrealskemu protokolu, ki je začela veljati 1. januarja 2019.

Primer 3: Združevanje panožnega strokovnega znanja v vire o alternativnih hladilnih sredstvih.

Z evropsko uredbo o F-plinih se spodbuja sprejetje alternativ za hladilna sredstva z delno halogeniranim fluoroogljikovodikom, ki imajo velik potencial globalnega segrevanja. Panožne skupine združujejo moči pri zagotavljanju informacij o varni uporabi alternativ, kot so amoniak, ogljikovodik, ogljikov dioksid in druga hladilna sredstva z majhnim potencialom globalnega segrevanja, v okviru učnega programa **(REAL) Alternatives 4 LIFE** Refrigerants, Emissions And Leakage (hladilna sredstva, emisije in selitev virov). Viri, razviti v okviru projekta, ponujajo inovativno mešanico e-učenja, gradiv za neposredno usposabljanje, praktične vaje, ocenjevanje in e-knjžnico učnih virov.

Program REAL Alternatives 4 LIFE je nadgradnja uspešnih pristopov k zadrževanju REAL Skills Europe in REAL Zero. Pripravil ga je konzorcij partnerjev iz vse Evrope, sofinancirala ga je EU, vključeval pa je inštitute za usposabljanje in strokovne inštitute ter predstavniške organe delodajalcev.

Emisije F-plinov so se v obdobju 1990–2014 skoraj podvojile, emisije vseh drugih toplogrednih plinov pa so se zmanjšale. Vendar se po zaslugi zakonodaje EU o F-plinih emisije od leta 2015 zmanjšujejo, predvsem zaradi zmanjševanja emisij delno halogeniranega fluoroogljikovodika. Iz podatkov za leto 2019 je razvidno, da se je dobava F-plinov v primerjavi z letom 2018 v smislu podnebne učinka zmanjšala za 20 %, v smislu količine pa za 17 %. Leta 2019 je bila skupna količina, dana na trg v okviru sistema kvot EU, za 2 % manjša od največje dovoljene količine^{xxviii}. To kaže prehod na pline z manjšim potencialom globalnega segrevanja in učinkovitost uredbe pri zmanjševanju emisij F-plinov.

Komisija v letu 2021 načrtuje pregled uredbe o F-plinih, da bi se pravila EU izboljšala^{xxix} ob upoštevanju ugotovitev treh poročil Komisije, sprejetih leta 2020, o alternativah fluoriranim toplogrednim plinom v posebni opremi^{xxx} in razpoložljivosti delno halogeniranih fluoroogljikovodikov na trgu EU. Poleg tega je Komisija v letu 2020 še naprej osredotočena na preprečevanje nezakonitega uvoza delno halogeniranih fluoroogljikovodikov, ki niso vključeni v sistem kvot.

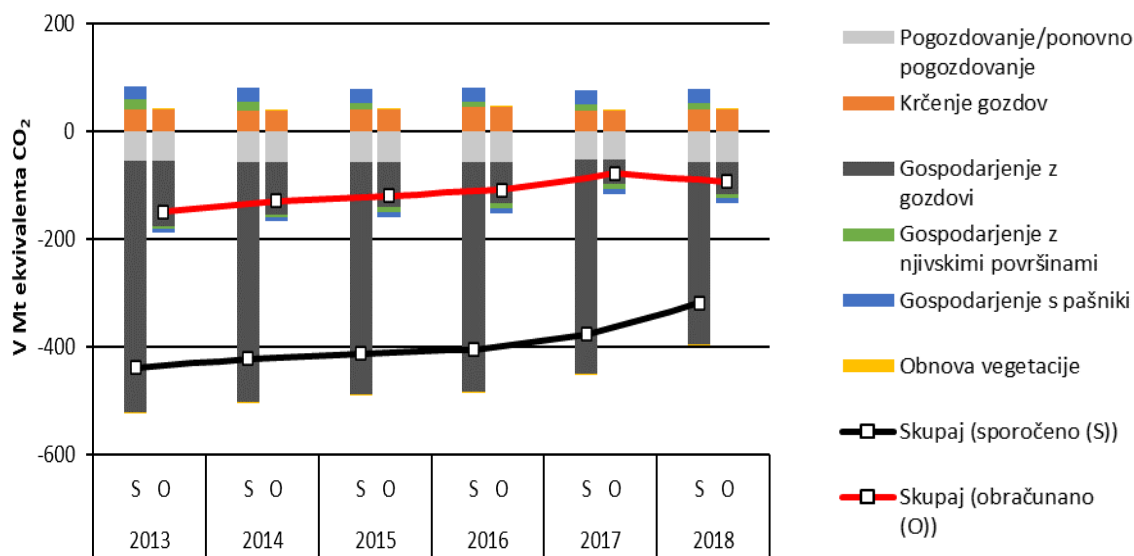
4. RABA ZEMLJIŠČ, SPREMEMBA RABE ZEMLJIŠČ IN GOZDARSTVO

Pri rabi zemljišč, spremembi rabe zemljišč in gozdarstvu se lahko ustvarijo emisije in odvzemi CO₂ iz ozračja. Države članice EU si v obdobju 2013–2020 prizadevajo zagotoviti, da se emisije in odvzemi toplogrednih plinov iz dodatnih ukrepov v tem sektorju upoštevajo pri doseganju njihovega cilja zmanjšanja iz Kjotskega protokola. Dodatni ukrepi se določijo z uporabo obračunskih pravil za podatke o bruto emisijah in odvzemih v povezavi z dejavnostjo, kot je pogozdovanje, o katerih vsaka država članica vsako leto poroča v posebni evidenci.

Na sliki 8 je prikazano, da so sporočene emisije in odvzemi EU po dejavnosti v obdobju 2013–2018 proizvedli povprečni ponor v višini –396 Mt ekvivalenta CO₂., tj. neto odvzem. Sporočeni neto odvzemi so se v obdobju 2013–2018 zmanjšali z –440 Mt

ekvivalenta CO₂ na –319 Mt ekvivalenta CO₂. Če se uporabijo posebna obračunska pravila za Kjotski protokol, je obračunana bilanca EU za obdobje 2013–2018 pokazala povprečni letni ponor (ali dobropis) v višini –114,1 Mt ekvivalenta CO₂. Obračunani neto dobropisi so se v obdobju 2013–2017 zmanjšali z –150,3 na –79,3 Mt ekvivalenta CO₂, v letu 2018 pa so se rahlo povečali na –94,6 Mt ekvivalenta CO₂^{xxxii}. Te količine za EU vključujejo obvezne dejavnosti, tj. pogozdovanje/ponovno pogozdovanje, krčenje gozdov in gospodarjenje z gozdovi, ter izbrane dejavnosti iz Kjotskega protokola^{xxxii}.

Slika 8: Sporočeni (R) in predhodno obračunani (A) emisije in odvzemi v skladu s Kjotskim protokolom, drugo ciljno obdobje, EU-27^{xxxiii}

Zmanjšanje neto dobropisov, opisano zgoraj, je bilo posledica zlasti zmanjšanja dobropisov ali

Namen projekta **LIFE Peat Restore** je ponovna vzpostavitev mokrišč na degradiranih šotiščih na Poljskem, v Nemčiji, Estoniji, Latviji in Litvi, ki pokrivajo površino 5 300 hektarov, da se obnovi njihova naravna funkcija kot ponorov ogljika. V okviru projekta bodo dokumentirali, analizirali in primerjali emisije in shranjevanje toplogrednih plinov, vodostaj ter prostoživeče živalstvo in rastlinstvo (živalske in rastlinske vrste). Poleg tega se bodo izračunali morebitni podnebni učinki ponovne vzpostavitve mokrišč v smislu ocenjenih preprečenih emisij.

©Agnese Priede

Skupni proračun: 6 milijonov EUR, prispevek EU: 60 %.

dobropisov, pretvorjenih v presežke za gospodarjenje z gozdovi, na primer na Hrvaškem, Češkem, Danskem, v Franciji, Litvi, Luksemburgu in Sloveniji. Glavni razlog je povišanje stopenj sečnje.

Primer 4: S ponovno vzpostavitvijo mokrišč na degradiranih šotiščih se zmanjšujejo emisije.

K povečanju emisij so prispevale tudi naravne motnje. Na Češkem gozdove močno napada smrekov lubadar, zato se drastično povečuje sanitarna sečnja. Posamezne motnje, kot so požari v naravi, ki so leta 2016 prizadeli gozdove na Cipru, leta 2017 pa gozdove v Italiji in na Portugalskem, kar je povzročilo presežke za navedeno leto, so se leta 2018 vrnile v običajne tirnice.

Vendar se pričakuje, da bodo naravne motnje zaradi podnebnih sprememb pogostejše. Obnašanje trga bo odvisno zlasti od gospodarskih razmer. Povečala naj bi se uporaba nadomestnih materialov in lesa za energetske pobude, skupaj s programi za pogozdovanje in ponovno pogozdovanje, saj temelji na politikah, ki bodo začele veljati leta 2021. Poskrbeti je treba, da se to izvaja v skladu z ustreznimi načeli ekološkega upravljanja, s katerimi se povečuje prihodnja odpornost gozdov proti požarom, suši in drugim podnebnim motnjam ter pomagajo obrniti trendi zmanjševanja biotske raznovrstnosti.

Glede na predhodne ocene v skladu s pravili za obračunavanje za drugo ciljno obdobje Kjotskega protokola so pri Cipru, Finski, Litvi in Nizozemski prikazani neto presežki zaradi rabe zemljišč, spremembe rabe zemljišč in gozdarstva, manjši od 1 Mt ekvivalenta CO₂ na leto. Višje ravni presežkov so napovedane za Češko, Latvijo in Slovenijo (1,5, 2,4 oziroma 3,2 Mt ekvivalenta CO₂ na leto).

Okvir podnebne in energetske politike EU do leta 2030 zajema emisije in odvzeme v sektorju rabe zemljišč od leta 2021, pri čemer se uporablja sklop prilagojenih pravil za obračunavanje iz Kjotskega protokola. V skladu z uredbo o rabi zemljišč, spremembi rabe zemljišč in gozdarstvu^{xxxiv} mora vsaka država članica zagotoviti, da se z ukrepi v sektorju rabe zemljišč obračunane emisije iz dejavnosti v zvezi z rabo zemljišč v celoti nadomestijo z enakovrednim odvzemom CO₂ iz ozračja. Da bi bilo navedeno uredbo mogoče začeti izvajati, so države članice predložile revidirane nacionalne načrte za obračunavanje na področju gozdarstva, vključno s predlaganimi referenčnimi vrednostmi za gospodarjenje z gozdovi. Komisija je analizirala revidirane predloge ter se posvetovala s skupino strokovnjakov s področja rabe zemljišč, sprememb rabe zemljišč in gozdarstva in širšo javnostjo, težave pa so bile odpravljene s popravki držav članic in ponovnimi izračuni Komisije. Delegirano uredbo o določitvi referenčnih vrednosti za gospodarjenje držav članic z gozdovi za obdobje 2021–2025 je Komisija sprejela 28. oktobra 2020.

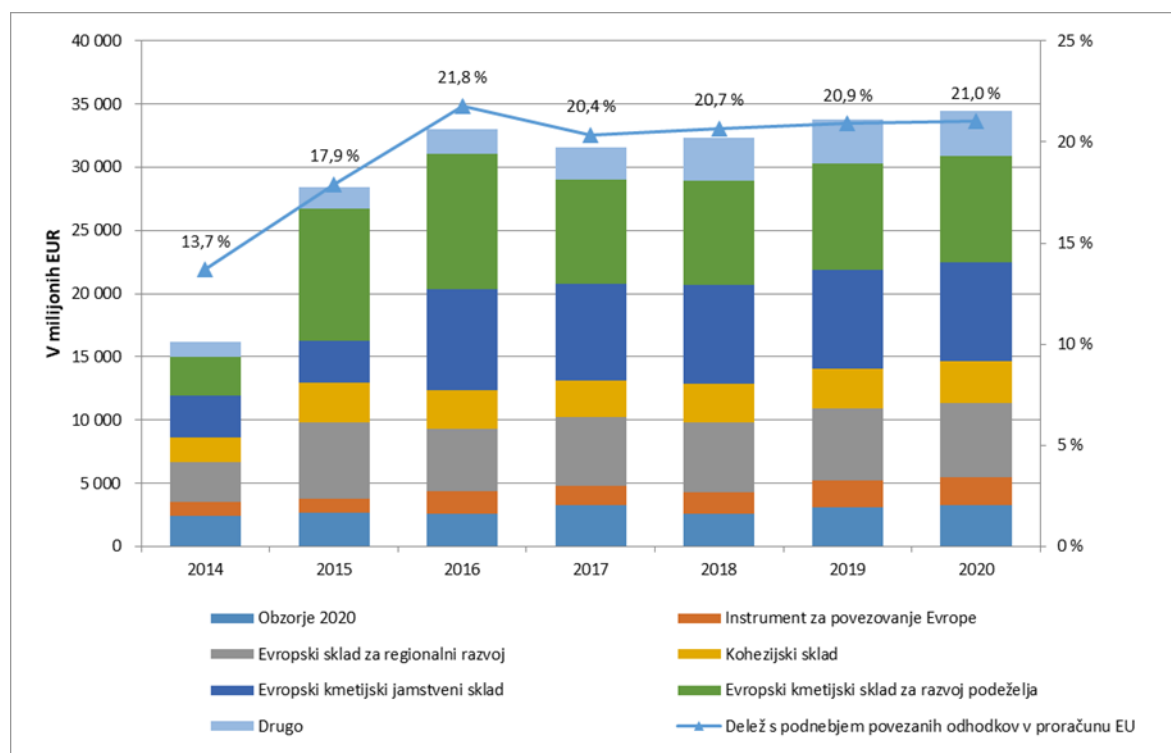
5. FINANCIRANJE PODNEBNIH UKREPOV

Vključevanje podnebnih politik v proračun EU

Za izpolnitev ciljev evropskega zelenega dogovora bo treba močno povečati naložbe in nujno vključiti zasebni sektor, tako da se obsežne naložbe preusmerijo v blažitev podnebnih sprememb in prilagajanje nanje. Potrebni bodo novi instrumenti politike in finančni mehanizmi, prelomni poslovni modeli in storitve ter družbene inovacije, da se zagotovijo pravilni naložbeni signali in predvidljivost za vlagatelje, da se raziskave pretvorijo v naložbene priložnosti in inovativna podjetja ter se na trg pripeljejo potrebne rešitve na področju podnebnih ukrepov.

Ocenjuje se, da bo treba za doseganje sedanjih podnebnih in energetskih ciljev EU do leta 2030 letne naložbe, povezane s proizvodnjo in uporabo energije, v obdobju 2021–2030 v primerjavi s prejšnjim desetletjem povečati povprečno za nekaj več kot eno odstotno točko BDP, tj. za približno 260 milijard EUR na leto. Pri višjem cilju zmanjšanja emisij toplogrednih plinov za vsaj 55 % bi se ta znesek povečal na približno 350 milijard EUR na leto. Približno tretjina teh dodatnih naložb je potrebnih v sektorju prometa in stanovanjskem sektorju. Te dodatne naložbe bosta morala pritegniti javni in zasebni sektor. Komisija je v okviru zelenega dogovora predlagala naložbeni načrt za evropski zeleni dogovor, s katerim bi se podprle države članice. Dogovor, dosežen na julijskem zasedanju Evropskega sveta, predvideva, da bi bilo treba vsaj 30 % prihodnjega dolgoročnega proračuna EU (večletni finančni okvir in instrument Next Generation EU) nameniti podnebnim ukrepom, da bi se zvišala sedanja raven 20 %, določena za obdobje 2014–2020. Po najnovejših razpoložljivih podatkih, prikazanih na sliki 9, so taki odhodki v letu 2020 znašali 21 % proračuna, skupaj pa v celotnem obdobju približno 210 milijard EUR.

Načrt pomaga tudi pritegniti zasebne naložbe s ciljno usmerjenimi finančnimi instrumenti, kot so jamstva EU in lastniško financiranje za Evropsko investicijsko banko. Poleg tega bo ustanovljen sklad za pravični prehod, namenjen podpori tistim regijam, ki so močno odvisne od ogljično intenzivnih dejavnosti, saj jim bo na primer zagotovil dostop do programov za prekvalifikacijo in zaposlitvenih priložnosti v novih gospodarskih sektorjih.

Slika 9: S podnebjem povezani odhodki v proračunu EU v obdobju 2014–2020 (v milijonih EUR in deležu proračuna EU)

Trajnostno financiranje

Poglavitna sprememba naložbenih vzorcev bo srednje- do dolgoročno nujna, da bi EU postala podnebno nevtralna. EU v okviru zakonodajnega okolja svoj okvir finančnega in kapitalskega trga usklajuje s podnebnimi izzivi.

EU je še naprej izvajala akcijski načrt iz leta 2018, da se trajnostni razvoj vključi v kapitalske trge:

- s spremenjeno uredbo o referenčnih vrednostih se uvaja nova kategorija, tako imenovani podnebni referenčni vrednosti EU, tj. referenčna vrednost EU za podnebni prehod in referenčna vrednost EU, usklajena s Pariškim sporazumom, ter razkritja, povezana s trajnostnostjo, za vse referenčne vrednosti;
- z uredbo o taksonomiji se vzpostavlja okvir za spodbujanje trajnostnih naložb;
- uredba o razkritjih, povezanih s trajnostnostjo, v sektorju finančnih storitev;
- spremembe obstoječih delegiranih aktov na podlagi direktive o UAIS^{xxxv}, KNPVP^{xxxvi}, direktive Solventnost II, direktive MiFID^{xxxvii} II in direktive o distribuciji zavarovalnih produktov^{xxxviii}, da se dejavniki trajnostnosti, tveganja glede trajnostnosti in dajanje prednosti trajnostnosti vključijo v organizacijske zahteve in pogoje delovanja za zadevne subjekte iz finančnega sektorja ter postopke nadzora in upravljanja produktov.

Komisija je v okviru evropskega zelenega dogovora začela in pospešila pripravljalne postopke za prenovljeno strategijo za trajnostno financiranje, katere namen je okrepiti temelje za trajnostne naložbe, povečati priložnosti za zelene naložbe ter v celoti obvladovati podnebna in okoljska tveganja.

Raziskave in inovacije (Obzorje Evropa)

Raziskave in inovacije so ključne za podnebne ukrepe. Zato je pomembno, da se zagotovijo ustrezna finančna sredstva in spodbudijo potrebne naložbe za raziskave in razvoj, s katerimi se podpirajo prelomne tehnologije, uveljavljanje na trgu in obsežno razširjanje preobrazbenih rešitev, potrebnih za doseg podnebnih ciljev EU.

Razpis za evropski zeleni dogovor v okviru programa za raziskave in inovacije Obzorje 2020, katerega proračun znaša 1 milijardo EUR, je namenjen zagonu nujnih podnebnih ukrepov v podporo ciljem iz zelenega dogovora. Poleg tega je Evropski svet za inovacije^{xxxix} dodelil več kot 307 milijonov EUR 64 prelomnim zagonskim podjetjem in MSP, ki prispevajo k ciljem strategije evropskega zelenega dogovora in načrta okrevanja za Evropo.

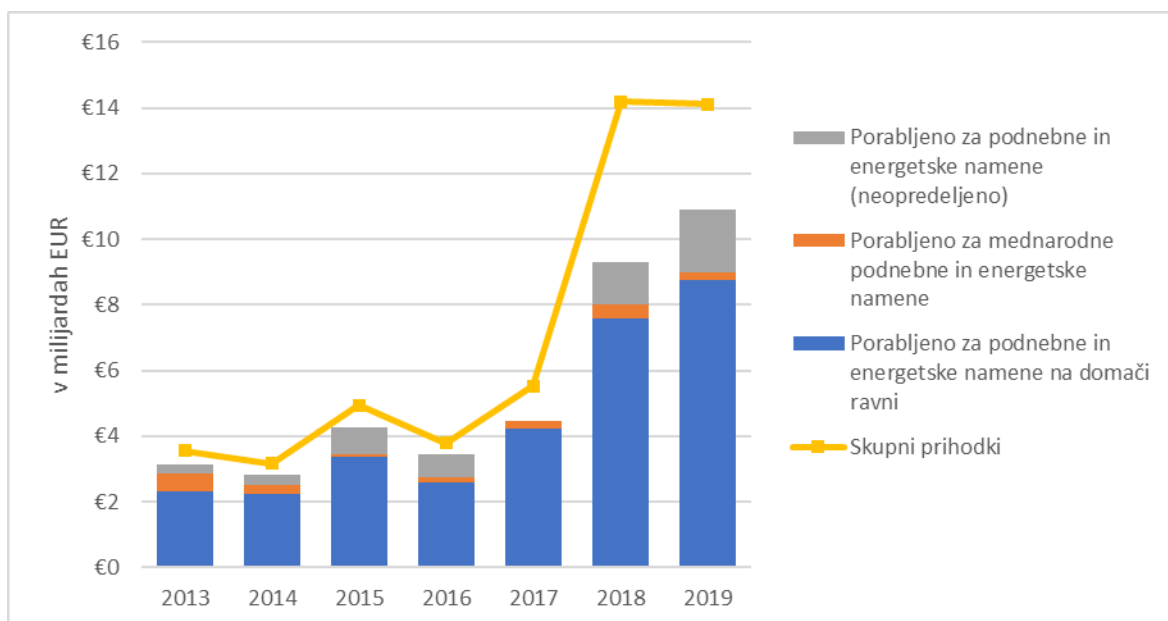
Od leta 2021 bo program za raziskave in inovacije Obzorje Evropa prispeval k vključujočemu okrevanju in razvijal rešitve za podnebno ukrepanje. Podnebnemu ukrepanju bo namenjenih najmanj 35 % njegovega proračuna.

Uporaba prihodkov držav članic od prodaje pravic iz sistema EU ETS na dražbi

Leta 2019 so države članice EU-28 ustvarile za 14,1 milijarde EUR prihodkov od prodaje na dražbi. Zaradi čedalje višjih cen ogljika so se v preteklosti stalno povečevali tudi prihodki od prodaje pravic iz sistema EU ETS na dražbi. V nasprotju s tem je na sliki 10 v nadaljevanju prikazano rahlo zmanjšanje skupnih prihodkov iz sistema EU ETS v obdobju 2018–2019. To zmanjšanje je posledica dejstva, da v Združenem kraljestvu leta 2019 zaradi zaščitnih ukrepov po brexitu ni bilo dražb. Prodaja na dražbi se je v Združenem kraljestvu nadaljevala leta 2020.

Skupno je bilo leta 2019 77 % prihodkov porabljenih oziroma naj bi bilo porabljenih za podnebne in energetske namene. To je precejšnje povečanje v primerjavi s 70-odstotnim deležem leta 2018.

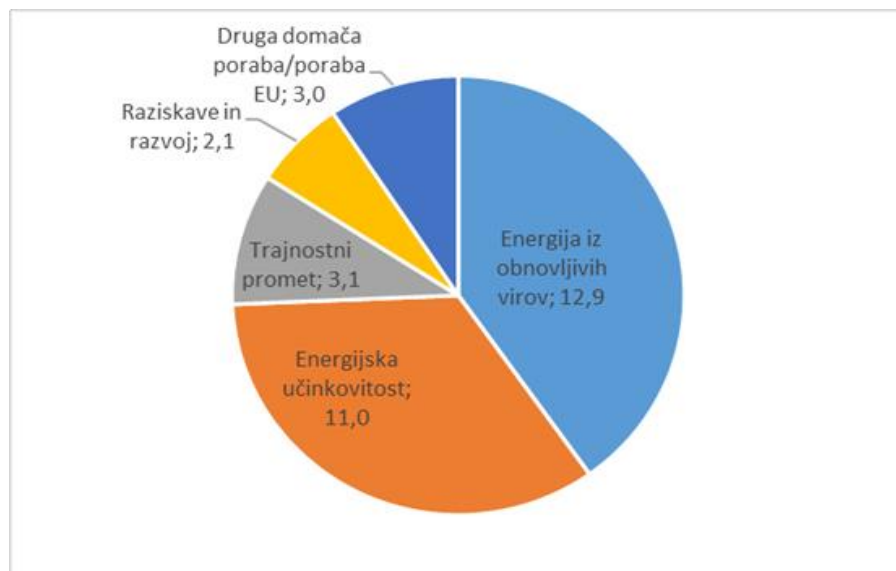
V obdobju 2013–2019 je bilo skoraj 78 % prihodkov namenjenih odhodkom za podnebne in energetske namene, pri čemer je bil 4-odstotni delež vseh prihodkov ali 1,9 milijarde EUR namenjenih odhodkom za mednarodne podnebne in energetske namene.

Slika 10: Poraba prihodkov od prodaje pravic iz sistema EU ETS na dražbi, 2013–2019 (v milijardah EUR), EU-28

Na sliki 11 je prikazano, da se je z leti večina prihodkov od prodaje pravic iz sistema EU ETS na dražbi za domače namene porabila za energijo iz obnovljivih virov, energijsko učinkovitost in trajnostni promet. Leta 2019 je bilo za te namene porabljenih 3,7 milijarde EUR, 2,9 milijarde EUR oziroma 0,7 milijarde EUR domačih prihodkov.

Slika 11: Domača poraba prihodkov od prodaje pravic iz sistema EU ETS na dražbi, 2013–2019 (v milijardah EUR), EU-28

Rezerva za nove udeležence (NER300) v okviru sistema EU ETS

Program NER300 je obsežen program financiranja inovativnih predstavitvenih projektov nizkoogljične energije. Namenjen je predstavitvi inovativnih tehnologij na področju obnovljivih virov energije ter okoljsko varnega zajemanja in shranjevanja ogljikovega dioksida v komercialnem obsegu v EU. Program NER300 se je financiral z monetizacijo

300 milijonov pravic do emisije iz rezerve za nove udeležence. Sredstva so bila dodeljena projektom, izbranim z dvema razpisoma za zbiranje predlogov, in sicer decembra 2012 in julija 2014. Tako so bila 38 projektom s področja energije iz obnovljivih virov ter enemu projektu s področja zajemanja in shranjevanja ogljikovega dioksida v 20 državah članicah EU dodeljena finančna sredstva v višini 2,1 milijarde EUR. Devet projektov se že izvaja, še trije projekti z drugega razpisa pa naj bi se začeli izvajati do 30. junija 2021. En projekt se šteje za končanega, še štirje projekti pa so v različnih fazah razvoja.

Odkar je bil zasnovan program NER300, je imelo 22 projektov, izbranih za financiranje, zaradi zahtevnih gospodarskih in političnih razmer težave pri zbiranju zadostnega lastniškega kapitala ali pridobitvi dodatne finančne podpore in so bili do julija 2020 umaknjeni. Z umiki z obeh razpisov za zbiranje predlogov je bilo skupaj sproščenih skoraj 1,5 milijarde EUR. Na podlagi spremenjenega sklepa o NER300 je bilo mogoče neporabljenih sredstev v višini 708,7 milijona EUR iz preklicanih projektov s prvega razpisa znova vložiti v okviru obstoječih finančnih instrumentov. V okviru demonstracijskih projektov InnovFin na področju energije (InnovFin EDP) in dolžniškega instrumenta Instrumenta za povezovanje Evrope (IPE DI) je bil doslej iz razpoložljivih finančnih sredstev osmim projektom dodeljen skoraj 201 milijon EUR (glej primer 5). Neporabljenih sredstev iz preklicanih projektov iz drugega razpisa (doslej 746 milijonov EUR) bodo dodana razpoložljivim sredstvom za sklad za inovacije.

Primer 5: Sredstva programa NER300 znova vložena v projekta za proizvodnjo goriva iz odpadnega plina, ki nastane pri proizvodnji jekla, in elektrifikacijo javnega prevoza.

Neporabljeni sredstva s prvega razpisa za zbiranje predlogov (709 milijonov EUR) se znova vložijo v InnovFin EDP in IPE DI, pri čemer oboje upravlja Evropska investicijska banka.

Od zadnjega poročila o napredku sta bila izbrana dva nova projekta, Voltalis iz Francije, namenjen izboljšanju energijske učinkovitosti, in Steelanol za razogljičenje sektorja jekla v Belgiji (glej v nadaljevanju), ki bosta prejela neporabljeni sredstva programa NER300 do 95 milijonov EUR v okviru InnovFin EDP.

Podpora iz programa NER300 približno 34 milijonov EUR je bila v okviru IPE DI dodeljena trem inovativnim projektom na področju čistega prometa v Italiji in Nemčiji.

Še trije projekti s področja energije iz obnovljivih virov so bili upravičeni do pomoči za razvoj projektov iz neporabljenih sredstev programa NER300. S temi projekti na Švedskem, v Italiji in na Nizozemskem se obravnavajo podnebne spremembe, saj razvijajo inovativne, prve tovrstne predstavitvene obrate.

InnovFin EDP: Steelanol – proizvodnja goriva iz odpadnega plina, ki nastane pri proizvodnji jekla.

©Jeroen Op De Beeck, ArcelorMittal

Projekt Steelanol, vreden 225 milijonov EUR, je prejel posojilo v višini 75 milijonov EUR, ki je v celoti zavarovano s sredstvi programa NER300. Namen tega prvega tovrstnega projekta je predstaviti pot za proizvodnjo etanola iz odpadnega plina, v celoti vključeno v veliko jeklaro, kar je pomemben

Primer 5, nadaljevanje

IPE DI: Program Hamburger Hochbahn E-mobility

Projekt družbe Hamburger Hochbahn, javnega prevoznika, je namenjen prenovi in elektrifikaciji voznega parka mestnega javnega prevoza v Hamburgu. Dizelske avtobuse bo zamenjalo 100 električnih avtobusov in vzpostavljena bo infrastruktura za polnjenje. V okviru projekta se za električne avtobuse uporablja izključno certificirana energija iz obnovljivih virov. Podjetje pričakuje, da bo infrastruktura za polnjenje modularna in prilagodljiva, preprosta za vzdrževanje ter visoko energijsko in stroškovno učinkovita.

Sklad za inovacije

Sklad za inovacije je nizkoogljični sklad, vzpostavljen z revidirano direktivo o EU ETS za četrto fazo. Na konkurenčni podlagi podpira prvi razvoj na trgu ter komercialno predstavitev inovativnih tehnologij in prelomnih inovacij v sektorjih, vključenih v sistem EU ETS. To vključuje inovativne obnovljive vire energije, energetske intenzivne panoge, zajemanje, uporabo in shranjevanje ogljikovega dioksida, shranjevanje energije ter nadomestne proizvode in medpanožne projekte. Financira se s prodajo 450 milijonov pravic na dražbi in neizplačanimi prihodki z drugega razpisa programa NER300. Do konca septembra 2020 je bilo izvedenih 31 dražb, s katerimi se je zagotovilo več kot 590 milijonov EUR. Dodatnih 746 milijonov EUR neizplačanih prihodkov programa NER300 bo dodanih leta 2020. Vzpostavljena je bila izvedbena struktura sklada, nepovratna sredstva bo upravljala Izvajalska agencija za inovacije in omrežja (INEA), Evropska investicijska banka pa bo upravičenim projektom zagotovila pomoč za razvoj projektov.

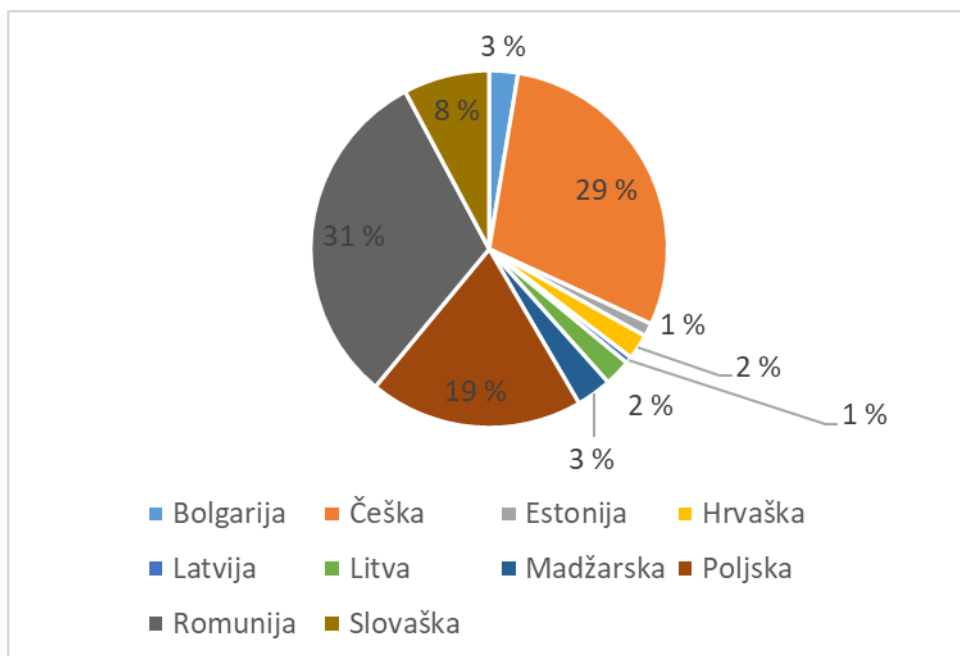
Prvi razpis za zbiranje predlogov, ki je zajemal 1 milijardo EUR, namenjen pa je bil obsežnim projektom, je bil objavljen julija 2020. Sledili mu bodo redni razpisi do leta 2030, s katerimi se bo podjetjem pomagalo pri uvajanju prelomnih rešitev za čisto tehnologijo, potrebnih za doseg podnebne nevtralnosti do leta 2050. Razpis je odprt za projekte v upravičenih sektorjih iz držav članic EU, Norveške in Islandije, hkrati pa omogoča tudi sofinanciranje iz drugih javnih pobud za financiranje, kot so državna pomoč ali drugi

programi financiranja EU. Prvi razpis za manjše projekte z naložbami v osnovna sredstva, ki ne presegajo 7,5 milijona EUR, se načrtuje proti koncu leta 2020.

Sklad za modernizacijo

Sklad za modernizacijo bo podpiral nizkoogljične naložbe v elektroenergetski sektor in širše energetske sisteme desetih srednje- in vzhodnoevropskih držav članic, navedenih v direktivi o EU ETS. Poleg tega se je pet upravičenih držav članic^{xi} odločilo prenesti dodatne pravice v sklad za modernizacijo. Posledično bo v obdobju 2021–2030 na voljo 643 milijonov pravic^{xii}. Deleži upravičenih držav članic, ki izhajajo iz teh prenosov, so prikazani na sliki 12^{xiii}. Sklad za modernizacijo bo uporabljal smotrni upravni postopek. Upravičene države članice so odgovorne za izbiro in financiranje naložb ter poročanje o njih, pri čemer morajo upoštevati veljavna pravila o državni pomoči. Komisija bo odgovorna za odločitve o izplačilih na podlagi tehnične in finančne ocene, ki jo bo izvedla Evropska investicijska banka. Sklad bo začel delovati leta 2021.

Slika 12: Deleži upravičenih držav članic v skladu za modernizacijo

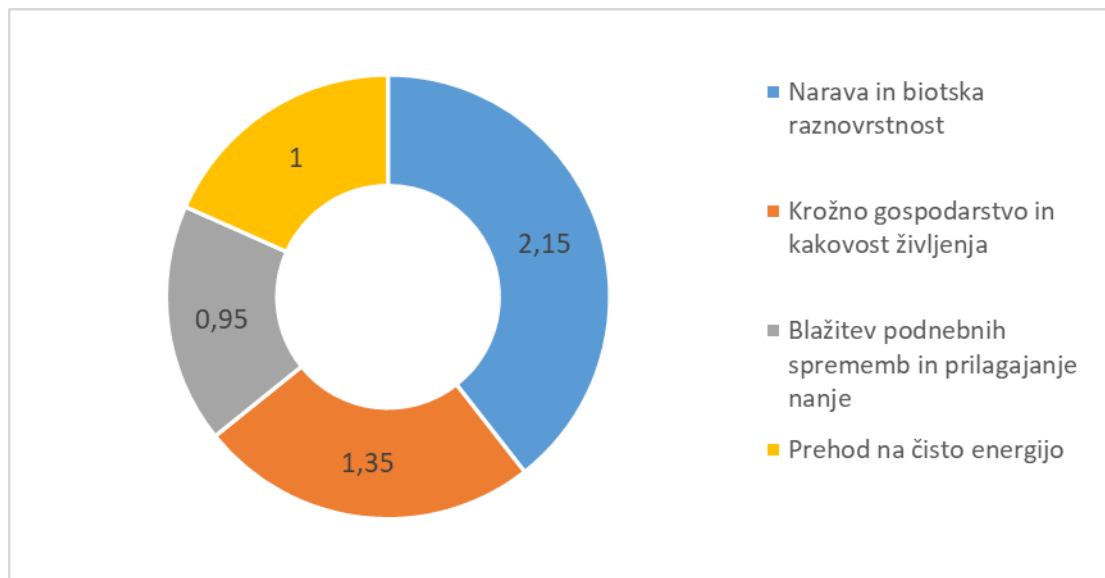
Program LIFE – podnebni ukrepi

Program LIFE je instrument financiranja EU za okoljske in podnebne ukrepe, s katerim se sofinancirajo projekti z evropsko dodano vrednostjo. Skupni proračun za financiranje projektov v obdobju 2014–2020 je znašal 2,5 milijarde EUR v okviru podprograma za okolje in 0,86 milijarde EUR v okviru podprograma za podnebne ukrepe. Večina projektov podprograma programa LIFE za okolje prinaša tudi dodatne podnebne koristi.

Podprogram programa LIFE za podnebne ukrepe podpira projekte za prilagajanje podnebnim spremembam in blažitev njihovih posledic ter podnebno upravljanje in obveščanje. V okviru razpisa programa LIFE je bilo leta 2019 predloženih več predlogov kot v prejšnjih letih. V okviru razpisa programa LIFE za tradicionalne projekte so bili leta 2019 za financiranje predlagani predlogi, ki so vključevali upravičence iz 13 držav članic, največ sredstev pa je bilo dodeljenih Španiji, Italiji in Nizozemski. Poleg tega se z integriranimi projekti programa LIFE izvajajo regionalni, medregionalni ali nacionalni okoljski in podnebni načrti in

strategije, ki se zahtevajo z okoljsko ali podnebno zakonodajo EU, pri čemer je za posamezni predlog predvidenih več finančnih sredstev kot za tradicionalne projekte.

Večletni finančni okvir za obdobje 2021–2027 vključuje povečani proračun v višini 5,43 milijarde EUR^{xliiii} za program LIFE za okolje in podnebne ukrepe, katerega tematska razčlenitev je prikazana s tortnim diagramom na sliki 13 v nadaljevanju.

Slika 13: Predlagana dodelitev proračunskih sredstev za program LIFE za obdobje 2021–2027

Program za podporo strukturnim reformam

Komisija od leta 2016 državam članicah zagotavlja široko tehnično podporo in strokovno znanje v obsežnem portfelju projektov, povezanih z zelenim prehodom in podnebno nevtralnostjo. Podpora zelenim projektom se je močno okrepila med izvajanjem programa za podporo strukturnim reformam. V okviru programa za podporo strukturnim reformam za leto 2020 je približno vsak četrti projekt prispeval k ciljem evropskega zelenega dogovora, vključno s podnebnimi ukrepi. Leta 2020 je bil objavljen tudi poseben razpis za zagotovitev tehnične podpore državam članicam, ki so zanj zaprosile, pri pripravi območnih načrtov za pravični prehod v okviru mehanizma za pravični prehod. Skupaj so bili v okviru programa za podporo strukturnim reformam v letih 2019 in 2020 podprti 104 (vsaj delno) zeleni projekti v 25 državah članicah. S programom za podporo strukturnim reformam za leto 2020 se 18 držav članic podpira tudi pri pripravi območnih načrtov za pravični prehod. Hkrati se je s programom za podporo strukturnim reformam za leto 2019 še naprej podpiralo opuščanje premoga z dvema projektoma. V okviru programa za podporo strukturnim reformam za leto 2020 sta bili odobreni dve dodatni nalogi zagotavljanja strokovnega znanja državam članicam za pomoč pri postopni opustitvi premoga. Od leta 2020 bodo s prenovljenim instrumentom za tehnično podporo zajeti tudi vidiki pravičnega prehoda. V okviru proračuna instrumenta za tehnično podporo se lahko zagotovi prilagojeno strokovno znanje za podporo pri oblikovanju in izvajanju podnebnih politik, vključno z ustreznim usposabljanjem, namenjenim krepitevi zmogljivosti nacionalnih in regionalnih organov.

6. PRILAGAJANJE PODNEBNIM SPREMEMBAM

Vplivi podnebnih sprememb se v EU in drugod po svetu čedalje bolj občutijo. Zadnjih pet let je bilo najtoplejših, odkar se vodijo evidence, vročinski vali, suše in požari v naravi pa so v

Evropi vse pogostejši. To kaže na to, da se bo treba nujno prilagoditi škodljivim učinkom podnebnih sprememb.

Z evropskim zelenim dogovorom se daje večji poudarek prilagajanju, in sicer na podlagi dosežkov sedanje strategije EU za prilagajanje, ki je bila sprejeta leta 2013, da bi se države članice pripravile na sedanje in prihodnje učinke podnebnih sprememb:

- ✓ vse države članice EU imajo zdaj vzpostavljeno nacionalno strategijo ali načrt za prilagajanje;
- ✓ več kot 2 700 mest v Evropi se je s pobudo Konvencija županov že zavezalo k izboljšanju svoje odpornosti proti podnebnim spremembam, kar je približno 800 mest več kot leta 2019;
- ✓ več nacionalnih energetske in podnebne načrtov vsebuje prilagoditvene cilje in upošteva podnebna tveganja za energetski sektor;
- ✓ januarja 2019 je bila uvedena nova različica platforme Climate-ADAPT, objavljena pa je bila tudi strategija Climate-ADAPT za obdobje 2019–2021;
- ✓ Evropska komisija je objavila četrto izdajo poročila PESETA^{xliv} o različnih projekcijah podnebnih vplivov in prilagajanju nanje v EU in drugod;
- ✓ v okviru programa LIFE se še naprej financirajo projekti za prilagajanje na ključnih področjih, kot so kmetijstvo, gozdarstvo, upravljanje voda, stavbe ali zavarovana območja.

Primer 6: Preprečevanje gozdnih požarov v Kataloniji s trajnostnim gospodarjenjem z gozdovi.

Katalonija je svoje gozdnogojitvene modele ORGEST začela razvijati leta 2004 kot sredstvo za trajnostno gospodarjenje z gozdovi in njihovo varovanje pred požari, tako da bi se hkrati omogočila nadaljnja proizvodnja lesa, plute, pinjol in drugih dobrin. Tako nastale smernice ORGEST so sklop meril za gospodarjenje z gozdovi, in sicer za različne drevesne sestave v regiji. Gozdnogojitveni modeli ORGEST se uporabljajo v malo manj kot 60 % načrtih za gospodarjenje z gozdovi, ki so bili v regiji odobreni med januarjem 2014 in junijem 2017. Več kot polovica teh ima cilj, ki združuje proizvodnjo in preprečevanje.

Projekt **LIFE+ DEMORGEST** (skupaj z dopolnilnim projektom LIFE Nature, imenovanim Life+ Pinassa) je omogočil uporabo modelov ORGEST na ravni krajine na dveh pilotnih območjih z veliko požarno ogroženostjo in še na sedmih drugih predstavitvenih zemljiščih, kjer je bilo preizkušenih deset modelov ORGEST. Projektu je uspelo dokazati, da se lahko z naložbami v metode preprečevanja gozdnih požarov v skladu s smernicami ORGEST vloženi znesek 2,5-krat povrne v smislu donosnosti ekosistemskih storitev. Na primer na zemljiščih, ki sledijo napotkom modelov ORGEST, je letna stopnja absorpcije CO₂ za 60 % višja kot v scenarijih brez gospodarjenja, učinkovitost rabe vode pa se je povečala za 40 %.

Kot je bilo napovedano z eno od pobud v okviru evropskega zelenega dogovora, Komisija zdaj pripravlja novo, ambicioznejšo strategijo EU za prilagajanje podnebnim spremembam, ta strategija naj bi bila sprejeta v začetku leta 2021. Med majem in avgustom 2020 je bilo za novo strategijo izvedeno obsežno posvetovanje z deležniki. Nova strategija bo temeljila na strategiji EU za prilagajanje iz leta 2013, ki je bila leta 2018 pozitivno ocenjena^{xlv}, vključno s številnimi področji za izboljšave in potrebo, da EU:

- svoje ukrepe prilagajanja uskladi s Pariškim sporazumom, Sendajskim okvirom za zmanjševanje tveganja nesreč in cilji trajnostnega razvoja ZN;
- z novim evropskim podnebnim paktom podpre okrepljene podnebne ukrepe državljanov;
- infrastrukturo zaščiti pred učinki skrajnih vremenskih in podnebnih sprememb;
- pristope, ki temeljijo na ekosistemu, vključi v oceno in izbor prilagoditvenih možnosti;
- v politiki in pri načrtovanju prilagajanja nameni večjo pozornost vprašanjem na področju javnega zdravja.

V okviru programa Obzorje Evropa, naslednika programa Obzorje 2020, bo leta 2021 uvedena ambiciozna misija na področju prilagajanja podnebnim spremembam, vključno z družbeno preobrazbo. Misije v okviru programa Obzorje Evropa bodo osredotočene na raziskave in razširjanje inovacij na področjih, ki so pomembna za EU, ter bodo z usklajenimi prizadevanji za doseg ambicioznih ciljev zagotovile podporo državljanov, industrije in javnosti.

Države članice redno poročajo v okviru mehanizma Unije na področju civilne zaščite. Komisija na podlagi teh poročil in dodatnih dokazov redno objavlja Pregled večjih naravnih tveganj in tveganj, ki jih povzroči človek, s katerimi se lahko sooči EU^{xlvi}. V poročilu so opredeljena tveganja, povezana z gozdnimi požari, poplavami, sušami in drugimi skrajnimi vremenskimi dogodki, s čimer se izboljšujeta tudi ozaveščenost o teh tveganjih in pripravljenost nanje.

7. MEDNARODNO SODELOVANJE NA PODROČJU PODNEBJA

Letalstvo

Oktober 2019 je bila na 40. skupščini Mednarodne organizacije civilnega letalstva (ICAO) znova potrjena podpora globalnemu tržnemu ukrepu, tj. shemi za poravnavo in zmanjševanje emisij ogljika v mednarodnem letalstvu (CORSIA), in odločeno je bilo, da se bo začel oblikovati dolgoročni cilj za zmanjšanje emisij v mednarodnem letalstvu, tako da bi bil sprejet na naslednji skupščini leta 2022. Čeprav je 88 držav že izrazilo željo po pristopu z letom 2021, še vedno obstajajo negotovosti glede dokončnega obsega in zanesljivosti sheme zaradi zadržkov držav s pomembno letalsko dejavnostjo. Marca 2019 je svet organizacije ICAO odobril prvi sklop šestih programov, ki lahko zagotovijo enote za poravnavo emisij med pilotno fazo sheme CORSIA v obdobju 2021–2023. Leta 2020 se je začelo novo obdobje uporabe za drugi val upravičenih enot, ki se trenutno ocenjujejo, sklep organizacije ICAO pa naj bi bil sprejet do konca leta. Svet organizacije ICAO se je junija 2020 dogovoril tudi o spremembi izhodišča za shemo CORSIA, ki zdaj temelji samo na emisijah v letu 2019 med pilotno fazo.

Države članice EU so organizaciji ICAO sporočile^{xlvii} obstoječe razlike med značilnostmi sistema EU ETS za letalstvo in pravno zavezujočimi značilnostmi sheme CORSIA iz standardov in priporočenih praks za zaščito interesov EU. Na 40. skupščini organizacije ICAO je izjavo^{xlvi} podala tudi EU, ki je navedla, da sicer močno podpira shemo CORSIA in ostaja v celoti zavezana njenemu izvajanju od začetka pilotne faze, vendar ohranja pravico, da poveča podnebne ambicije pri reševanju vprašanja emisij iz letalstva brez razlikovanja glede na državljanstvo operaterjev.

EU že ima vzpostavljen integriran okvir za spremljanje, poročanje in preverjanje za sistem EU ETS in shemo CORSIA. Poleg tega Komisija ocenjuje različne možnosti politike za

zakonodajni predlog do junija 2021, namenjen izvajanju dodatnih vidikov sheme CORSIA v EU, in sicer s spremembo direktive o EU ETS.

Pomorski prevoz

Mednarodni ladijski promet prepelje 80 % svetovnega obsega trgovine in ustvari 2–3 % vseh emisij toplogrednih plinov. V prihodnosti naj bi se te emisije precej povečale, če ne bodo hitro vzpostavljeni blažitveni ukrepi.

Odkar je Mednarodna pomorska organizacija (IMO) leta 2018 sprejela začetno strategijo za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov^{xlix}, Evropska komisija tesno sodeluje v tekočih pogajanjih v zvezi z njenim izvajanjem. Razprave so bile doslej osredotočene predvsem na kratkoročne ukrepe, s katerimi se lahko zagotovi nadaljnje zmanjšanje emisij že pred letom 2023, temelji pa tudi na obstoječih ukrepih organizacije IMO^l, kot sta projektni indeks energijske učinkovitosti in načrt upravljanja energijske učinkovitosti ladij.

Poleg tega je leta 2019 sistem EU za spremljanje in preverjanje emisij CO₂ iz pomorskega prometa ter poročanje o njih potrdil pomemben vpliv ladijskega prometa, saj je bilo leta 2018 v ozračje izpuščenih več kot 138 milijonov ton CO₂. Potrdil je tudi pomemben ogljični odtis zunanje pomorske trgovine EU, saj približno dve tretjini sporočenih emisij CO₂ nastaneta zaradi plovb v pristanišča zunaj Evropskega gospodarskega prostora ali iz teh pristanišč. Na splošno te emisije CO₂ zajemajo približno 3,7 % vseh emisij CO₂, ki jih je Evropska unija sporočila^{li} leta 2018^{lii}. Komisija je maja 2020 objavila prvo letno poročilo o emisijah CO₂ iz pomorskega prometa. To poročilo omogoča izčrpno in razčlenjeno seznanitev z emisijami CO₂ iz ladij, ki se ustavljajo v pristaniščih znotraj Evropskega gospodarskega prostora. Zagotavlja tudi koristno analizo o značilnostih in energijski učinkovitosti ladij, pri čemer pomaga opredeliti različne dejavnike, ki vplivajo na emisije CO₂^{liii}. Sistem EU za spremljanje, poročanje in preverjanje kot tak zagotavlja koristne informacije oblikovalcem politik pri obravnavanju emisij toplogrednih plinov iz ladijskega prometa ter bi lahko bil podlaga za morebitne take ukrepe, ki bodo sprejeti v okviru evropskega zelenega dogovora. Trenutno se proučuje, ali bi bilo mogoče sistem EU za spremljanje, poročanje in preverjanje po potrebi uskladiti s sistemom organizacije IMO za zbiranje podatkov.

Z evropskim zelenim dogovorom je bil leta 2019 napovedan sveženj ukrepov za zagotovitev, da ladijski promet prispeva k podnebnim prizadevanjem EU, kar vključuje predlog, da se evropsko trgovanje z emisijami razširi na pomorski sektor in se tako zagotovi, da cena prevoza odraža njegov podnebni vpliv, in posebno pobudo za pospešitev proizvodnje in uporabe alternativnih trajnostnih goriv za ladje.

Podpiranje držav v razvoju

EU in njene države članice državam v razvoju še vedno namenijo največ uradne razvojne pomoči na svetu, in sicer je ta leta 2019 znašala 75,2 milijarde EUR. EU, njene države članice in Evropska investicijska banka namenijo tudi največ javnih finančnih sredstev za podnebne ukrepe s prispevkom v višini 23,2 milijarde EUR v letu 2019, kar je za 6,9 % več kot leta 2018.

Komisija bo v obdobju 2014–2020 zagotovila najmanj 14 milijard EUR (ali v povprečju 2 milijardi EUR na leto) za podporo podnebnim dejavnostim v državah v razvoju. Poleg tega je Evropska investicijska banka državam v razvoju leta 2018 zagotovila 3 milijarde EUR finančnih sredstev za podnebne ukrepe. S temi sredstvi se na primer v Afriki in drugih regijah financirajo projekti energijske učinkovitosti in energije iz obnovljivih virov.

Pobuda Globalno zavezništvo o podnebnih spremembah+ (GCCA+), katere proračun za obdobje 2007–2020 znaša 750 milijonov EUR, prispeva k cilju 20- odstotnega vključevanja

podnebnih ukrepov za obdobje 2014–2020. Vodilna pobuda EU GCCA+ najbolj ranljivim državam na svetu pomaga pri obravnavanju podnebnih sprememb. Osredotočena je na krepitev odpornosti na podnebne spremembe v najmanj razvitih državah in majhnih otoških državah v razvoju. Leta 2015 se je pobuda GCCA+ razširila na države s srednjimi dohodki in jih podpira pri izvajanju njihovih nacionalno določenih prispevkov v okviru Pariškega sporazuma. Doslej je financirala več kot 80 projektov v Afriki, Aziji, na Karibih in v Tihem oceanu. Poleg tega se je Komisija leta 2018 zavezala, da bo namenila 10 milijonov EUR v sklad za prilagajanje v okviru UNFCCC.

Ob tem bo vzpostavljen instrument tehnične pomoči, namenjen zagotavljanju tehnične pomoči in svetovanja na področju politik za podporo nadgradnji in izvajanju podnebnih strategij in akcijskih načrtov v okviru nacionalno določenih prispevkov v okviru Pariškega sporazuma. Z instrumentom se bosta podprla tudi oblikovanje in izvajanje nacionalnih načrtov prilagajanja, zemljiških politik in praks, strategij za zmanjšanje tveganja nesreč ter strategij nizkoogljičnega ali ogljično nevtralnega razvoja. Na regionalni ravni EU podpira afriško pobudo za prilagajanje, da se spodbudi prilagajanje podnebnim spremembam po vsej celini.

EU in njene države članice so vodilni donator humanitarne pomoči na svetu, med drugim pomagajo ljudem, ki so najbolj ranljivi za vplive podnebnih sprememb. Pripravljenost na nesreče – tudi tiste, ki jih povzročajo podnebne spremembe – je čedalje pogosteje vključena v programe in projekte humanitarne pomoči.

Tehnične opombe

ⁱ „EU-27“ pomeni sedanjo EU.

ⁱⁱ EEA (2020), Approximated EU greenhouse gas inventory – Proxy GHG emission estimates for 2019 (Okvirna evidenca toplogrednih plinov EU – približne ocene emisij toplogrednih plinov za leto 2019), v pripravi.

ⁱⁱⁱ V okvirni evidenci toplogrednih plinov EU za leto 2019 ni ocene za emisije in odvzeme zaradi rabe zemljišč, spremembe rabe zemljišč in gozdarstva. Če se kot približek za leto 2019 uporabijo podatki na področju rabe zemljišč, spremembe rabe zemljišč in gozdarstva za leto 2018, so se neto emisije (vključno z rabo zemljišč, spremembo rabe zemljišč in gozdarstvom) v primerjavi z letom 1990 zmanjšale za 25 %.

^{iv} EU-27 se je poleg cilja iz Okvirne konvencije Združenih narodov o spremembi podnebja skupaj z Islandijo in Združenim kraljestvom zavezala tudi k zavezujočemu zmanjšanju emisij za drugo ciljno obdobje Kjotskega protokola (2013–2020). Cilj je zmanjšati emisije za 20 %. Za podrobnejše informacije glej prilogo k temu dokumentu, tj. delovni dokument služb Komisije SWD (xyz), ki vsebuje dodatne informacije.

^v Razmerje je navedeno za ponazoritev in je statistično nenatančno, saj imajo BDP (nacionalno obračunavanje) in emisije (ozemlje) različna obsega.

^{vi} Zaradi različnih obsegov, ki se uporabljata pri količinski opredelitvi scenarijev za „izhodišče“ in „ničelno neto stopnjo“ (pri čemer mednarodno letalstvo ni zajeto, SWD(2020) 176), sta bili obe časovni vrsti, ki sta v tem dokumentu predstavljeni kot „izhodišče“ in „ničelna neto stopnja“, določeni glede na obseg sedanjega cilja EU, tako da so se uporabile pretekle emisije, vključno z emisijami iz mednarodnega letalstva, v letu 2019. Poleg tega sta bila cilja zmanjšanja do leta 2020 in leta 2030 za EU (izražena v odstotkih) pretvorjena v približne mejne vrednosti emisij za EU-27.

^{vii} IEA (2020), Sustainable Recovery (Trajnostno okrevanje), IEA, Pariz, <https://www.iea.org/reports/sustainable-recovery>.

^{viii} Carbon Monitor: podatki posodobljeni 20. avgusta 2020, <https://carbonmonitor.org/>.

^{ix} Direktiva 2008/101/ES, uvodna izjava 19, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=celex%3A32008L0101>.

^x Večletni finančni okvir EU za obdobje 2021–2027 (1 074,3 milijarde EUR) in glavni instrument za izvajanje svežnja za okrevanje Next Generation EU (750 milijard EUR).

^{xi} SWD(2020) 205 final.

^{xii} Zaradi sprememb obsega sistema EU ETS časovne vrste pred letom 2013 niso usklajene. Ta podatek vključuje vse države, ki so v sistemu EU ETS sodelovale v zadevnih letih. Zgornja meja v fazi 4 z obstoječim ciljem 40 %. Letalstvo je vključeno v zgornjo mejo za obdobje 2012–2019.

^{xiii} C(2020) 2835 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX%3A52020XC0513%2802%29&qid=1605443738686>.

^{xiv} Sporazum med Evropsko unijo in Švicarsko konfederacijo o povezavi njunih sistemov trgovanja z emisijami toplogrednih plinov (UL L 322, 7.12.2017, str. 3).

^{xv} Prodaja pravic na dražbi za Združeno kraljestvo, ki je bila leta 2019 začasno prekinjena, se je nadaljevala leta 2020.

^{xvi} Združeno kraljestvo v skladu s sporazumom o izstopu še naprej izvaja ključne določbe odločbe o porazdelitvi prizadevanj.

^{xvii} Uredba (EU) 2018/842 o zavezujočem letnem zmanjšanju emisij toplogrednih plinov za države članice v obdobju od 2021 do 2030 kot prispevku k podnebnim ukrepom za izpolnitev zavez iz Pariškega sporazuma.

^{xviii} Zaradi brexita se z združenimi cilji (dodeljene letne emisije) za 27 držav članic več ne dosegajo točno cilji zmanjšanja na ravni EU, izraženi v odstotkih, kot so določeni v odločbi o porazdelitvi prizadevanj in uredbi o porazdelitvi prizadevanj. Razlika do leta 2030 znaša približno 1 odstotno točko.

^{xix} Krepitev evropskih podnebnih ambicij do leta 2030, COM(2020) 562 final.

^{xx} Države članice so v letih 2019 in 2020 predložile projekcije v okviru NEPN in uredbe o mehanizmu za spremljanje ((EU) št. 525/2013) kot dela zakonodaje o porazdelitvi prizadevanj. Združene projekcije „z obstoječimi ukrepi“ za sektorje, vključene v porazdelitev prizadevanj, temeljijo na predloženih projekcijah emisij toplogrednih plinov v skladu z uredbo o mehanizmu za spremljanje ((EU) št. 525/2013) ali NEPN, kar je novejše. Posodobljene projekcije emisij toplogrednih plinov v letu 2020 je sporočilo 13 držav članic (Avstrija, Belgija, Ciper, Danska, Estonija, Grčija, Irska, Latvija, Litva, Luksemburg, Madžarska, Poljska in Slovenija). Združeni načrtovani ukrepi temeljijo na projekcijah emisij toplogrednih plinov do leta 2030 „z dodatnimi ukrepi“ za sektorje, ki so vključeni v porazdelitev prizadevanj in v NEPN. Če so države članice marca 2020 predložile projekcije na podlagi uredbe o mehanizmu za spremljanje, prilagojene glede na novejšo podatke iz evidenc, so se uporabile te. Za nekaj držav članic, za katere projekcije načrtovanih ukrepov za sektorje, vključene v porazdelitev prizadevanj, niso na voljo (in sicer za Dansko, Nizozemsko, Portugalsko, Romunijo, Slovaško in Švedsko), so se za zapolnitev vrzeli uporabili naslednji cilji: cilji iz uredbe o porazdelitvi prizadevanj za Dansko, Nizozemsko in Romunijo, saj se pri ciljeh, določenih v NEPN, predpostavlja izpolnjevanje ciljev iz navedene uredbe na nacionalni ravni, nacionalni notranji cilji iz navedene uredbe (Slovaška), skupaj s projekcijami dodatnih ukrepov, predloženimi leta 2019 v skladu z uredbo o mehanizmu za spremljanje (Portugalska). Za Švedsko so skupaj z obstoječimi ukrepi predstavljene projekcije, predložene marca 2019, nekateri ukrepi so bili izvedeni ali načrtovani, da bi se dosegel nacionalni cilj za sektorje iz uredbe o porazdelitvi prizadevanj, in sicer vsaj 50-odstotno zmanjšanje po navedenem datumu, kar bo upoštevano šele v posodobljenih projekcijah marca 2021. Za Bolgarijo je opozorjeno, da so emisije pri projekciji z obstoječimi ukrepi manjše kot pri projekciji z dodatnimi ukrepi. Eden od razlogov za to je, da projekciji temeljita na različnih modeliranjih, projekcija z obstoječimi ukrepi na predložitvi v skladu z uredbo o mehanizmu za spremljanje iz leta 2019, projekcija z dodatnimi ukrepi pa na dokončnem NEPN. Uporabljene so bile vrednosti za izhodiščno leto 2005, kot se uporabljajo v skladu z odločbo o porazdelitvi prizadevanj in so bile objavljene v spremnem delovnem dokumentu služb Komisije, na primer v SWD(2018) 453, razen če so v NEPN na voljo posodobljeni podatki držav članic, ki temeljijo na novejših evidencah.

^{xxi} Avstrija, Belgija, Bolgarija, Ciper, Estonija, Finska, Irska, Luksemburg, Nemčija in Poljska.

^{xxii} Cilji za obdobje 2021–2024 bodo izračunani v globalno usklajenem preskusnem postopku za lahka vozila (WLTP).

^{xxiii} COM(2020) 662 final.

^{xxiv} Pregled razvoja na področju zaposlovanja in socialnih zadev v Evropi 2019, poglavje 5.

^{xxv} Uredba (ES) št. 1005/2009 o snoveh, ki tanjšajo ozonski plašč. Ocena: https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/ozone/docs/swd_2019_406_en.pdf.

^{xxvi} <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12310-Ozone-layer-protection-revision-of-EU-rules>.

^{xxvii} Uredba (EU) št. 517/2014 o fluoriranih toplogrednih plinih.

^{xxviii} Poročilo o F-plinih 2020, EEA, v pripravi.

^{xxix} <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12479-Review-of-EU-rules-on-fluorinated-greenhouse-gases>.

^{xxx} <https://ec.europa.eu/clima/news/more-climate-friendly-alternatives-harmful-greenhouse-gases-used-air-conditioning-and-sl>.

^{xxxi} Trend pri sporočenih emisijah in odvzemih za EU je drugačen kot pri obračunanih, in sicer zaradi občutnega zmanjšanja neto odvzemov za 65 Mt ekvivalenta CO₂ pri gospodarjenju z gozdovi v Romuniji leta 2018. To je v poročilu EU o nacionalnih evidencah iz leta 2020 označeno kot napaka (preglednica 11.6, str. 896). Pri obračunavanju so dobropisi v okviru gospodarjenja z gozdovi v Romuniji omejeni na 3,5 % emisij v izhodiščnem letu.

^{xxxii} Danska, Irska, Italija, Nemčija, Portugalska in Španija so v svoje obračune vključile gospodarjenje s polji, Danska, Irska, Italija, Nemčija in Portugalska so vključile tudi gospodarjenje s travnimi površinami, Romunija je vključila obnovo vegetacije.

^{xxxiii} Sporočene emisije in odvzemi zaradi rabe zemljišč, spremembe rabe zemljišč in gozdarstva v skladu s Kjotskim protokolom, kot so prikazani na sliki 8, temeljijo na posameznih dejavnostih in niso enaki sporočenim kopenskim emisijam in odvzemom zaradi rabe zemljišč, spremembe rabe zemljišč in gozdarstva na podlagi evidence iz Okvirne konvencije Združenih narodov o spremembi podnebja (UNFCCC), kot je vključena na sliki 1.

^{xxxiv} Uredba (EU) 2018/841 o vključitvi emisij toplogrednih plinov in odvzemov zaradi rabe zemljišč, spremembe rabe zemljišč in gozdarstva v okvir podnebne in energetske politike do leta 2030.

^{xxxv} Direktiva 2011/61/EU o upraviteljnih alternativnih investicijskih skladov.

^{xxxvi} Direktiva 2009/65/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o usklajevanju zakonov in drugih predpisov o kolektivnih naložbenih podjetjih za vlaganja v prenosljive vrednostne papirje (KNPVP).

^{xxxvii} Direktiva 2014/65/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. maja 2014 o trgih finančnih instrumentov ter spremembi Direktive 2002/92/ES in Direktive 2011/61/EU.

^{xxxviii} Direktiva (EU) 2016/97 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. januarja 2016 o distribuciji zavarovalnih produktov (prenovitev).

^{xxxix} Evropska komisija je Evropski svet za inovacije vzpostavila kot vodilno pobudo, namenjeno podpori evropskim inovatorjem pri razširjanju prelomnih in revolucionarnih inovacij. V predlogu za program Obzorje Evropa je bilo Evropskemu svetu za inovacije namenjenih 10 milijard EUR.

^{xl} Češka, Hrvaška, Litva, Romunija in Slovaška.

^{xli} https://ec.europa.eu/clima/policies/budget/modernisation-fund_en

^{xlii} Zaradi nacionalnih prenosov se ti deleži razlikujejo od tistih, ki so navedeni v Prilogi IIb k direktivi o EU ETS.

^{xliiii} Dodelitev na podlagi sklepov Evropskega sveta.

^{xliiv} <https://ec.europa.eu/jrc/en/peseta-iv>

^{xliiv} https://ec.europa.eu/clima/policies/adaptation/what_en

^{xlivi} https://ec.europa.eu/echo/sites/echo-site/files/swd_2017_176_overview_of_risks_2.pdf. Naslednje poročilo naj bi bilo objavljeno novembra 2020.

^{xlvii} <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:32018D2027>

^{xlviii} https://www.icao.int/Meetings/a40/Documents/10132_en.pdf (glej str. 79).

^{xlix} Cilji organizacije IMO: zmanjšanje skupnih letnih emisij toplogrednih plinov iz mednarodnega ladijskega prometa do leta 2050 za vsaj 50 % v primerjavi z letom 2008 (ta cilj bo pregledan leta 2023) in popolno razogljičenje čim prej pred koncem stoletja ter 40-odstotne izboljšave intenzivnosti ogljika do leta 2030.

^l Kar zadeva kakovost zraka, je IMO leta 2016 potrdila začetek veljavnosti strožje splošne mejne vrednosti žvepla 0,5 % (znižanje s 3,5 %) v gorivih za plovila od 1. januarja 2020.

^{li} <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?qid=1598194010804&uri=CELEX:52019PC0038>

^{lii} Letno poročilo Evropske komisije o emisijah CO₂ iz pomorskega prometa za leto 2019, https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/transport/shipping/docs/swd_2020_82_en.pdf.

^{liii} https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/transport/shipping/docs/swd_2020_82_en.pdf